

Tillsyn av regeltillämpningen på Högskolan i Halmstad

Tillsyn av regeltillämpningen på Högskolan i Halmstad

Rapport 2020:13

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2020

Författare: Carl Braunerhielm, Tove Morén och Jonas Nylinder

Diarienummer: 32-00143-20

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning.....	11
Tillgodoräknande.....	12
Bakgrund.....	12
Underlaget från lärosätet.....	12
Lärosätets svar.....	13
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	14
Studentinflytande	18
Bakgrund.....	18
Underlaget från lärosätet.....	19
Lärosätets svar.....	20
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	23
Kurs- och utbildningsplaner.....	34
Bakgrund.....	34
Underlaget från lärosätet.....	35
Lärosätets svar.....	35
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	38
Kursvärderingar.....	46
Bakgrund.....	46
Underlaget från lärosätet.....	46
Lärosätets svar.....	47
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	51
Anställning av personal	59
Bakgrund.....	59
Underlaget från lärosätet.....	60
Lärosätets svar.....	61
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	63
Överklagande och klagomål.....	71
Bakgrund.....	71
Underlaget från lärosätet.....	72
Lärosätets svar.....	73
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	74
Bisysslor.....	78
Bakgrund.....	78
Underlaget från lärosätet.....	79

Lärosätets svar.....	79
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	80
Oredlighet i forskning	83
Bakgrund.....	83
Underlaget från lärosätet.....	83
Lärosätets svar.....	84
Universitetskanslersämbetets bedömning.....	84

Sammanfattning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) utövar tillsyn över universitet och högskolor och ansvarar för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning. Inom ramen för tillsynsuppgiften granskar UKÄ de rättsliga frågor som berörs i *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning* (ESG). Denna form av lärosätetillsyn koordineras med de lärosätetsgranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift. De områden som har granskats utifrån bland annat reglerna i högskoleförfattningarna är tillgodoräknande, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal, överklagande och klagomål, bisysslor samt oredlighet i forskning.

Tillgodoräknande

UKÄ har granskat hur högskolan säkerställer att handläggningen av tillgodoräknandeärenden sker på ett rättssäkert och likvärdigt sätt. Högskolan har regler som syftar till att säkerställa en enhetlig och rättssäker handläggning av ärenden om tillgodoräknande, men UKÄ noterar att de i vissa hänseenden behöver kompletteras eller avviker från gällande rätt.

Av stickprovsgranskningen framgår att det i ett ärende saknas en dokumenterad ansökan, vilket är en brist. UKÄ har vidare synpunkter på beslutsmotiveringarna i två av ärendena. Granskningen visar också att handläggningstiden framstår som för lång i tre ärenden. I ytterligare ett ärende anser UKÄ att handläggningstiden är oacceptabelt lång. UKÄ noterar vidare att högskolan har lämnat överklagandehänvisning i samtliga granskade ärenden.

Studentinflytande

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. UKÄ anser att högskolan utifrån ett rättsligt perspektiv har förutsättningar för att säkerställa studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ. Ämbetet anser dock bl.a. att det är lämpligt att tillämpliga bestämmelser om studentrepresentation i högskolelagen och högskoleförordningen framgår av högskolans styrdokument och att högskolan omformulerar vissa skrivningar så att de stämmer överens med vad som anges i nämnda författningar.

Vad gäller studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut har studentkåren påpekat att de upplever brister vad gäller hanteringen på lokal nivå varför högskolan bör se över frågan för att säkerställa att tillämpliga bestämmelser och högskolan egna riktlinjer tillämpas på korrekt sätt. UKÄ lyfter i sammanhanget ämbetets nya rapport; *Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut – UKÄ:s bedömning av 20 typer av beslut*, och anser mot denna bakgrund att högskolan, tillsammans med studentkåren, bör se över sina rutiner för när studenterna har rätt att vara representerade i vissa situationer.

UKÄ har granskat 15 ärenden där beslut har fattats av en enda person. Av granskningen framgår bl.a. att studentinflytande har skett i 10 av 15 ärenden. UKÄ har haft synpunkter på 7 av de ärenden där studentinflytande funnits. I dessa ärenden har ämbetet bedömt att det inte framgår om information har lämnats och samråd har skett med studentrepresentanter i god tid före besluten. Beträffande de 5 ärenden där studentinflytande inte har skett har UKÄ bedömt att studentinflytande borde ha skett i 4 av ärendena.

Kurs- och utbildningsplaner

Kurs- och utbildningsplaner hör till de främsta styrdokument som lärosätena har. Planerna är viktiga i såväl pedagogiskt som rättsligt hänseende. Mot denna bakgrund har ett antal kurs- och utbildningsplaner granskats.

UKÄ konstaterar att samtliga granskade kursplaner anger kursens nivå, antal högskolepoäng och mål. UKÄ anser att en av kursplanerna brister i tydlighet i fråga om behörighetskrav och att examinationsformerna inte anges på ett tydligt sätt i tre kursplaner. Ämbetet konstaterar att de lokala reglerna i huvudsak följer SUHF:s rekommendationer i fråga om kurs- och utbildningsplaner och att de granskade kursplanerna i stort överensstämmer med de för högskolan lokala reglerna. Vad gäller de granskade utbildningsplanerna konstaterar UKÄ att de innehåller det som krävs enligt högskoleförordningens regler.

Det finns inte några regler för när kurs- och utbildningsplaner ska vara beslutade, men utgångspunkten är att planerna ska beslutas och finnas tillgängliga i god tid innan utbildningen startar. UKÄ har vid sin granskning utgått från att kursplaner för fristående kurser och utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för studenten senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan. Vad gäller kurser som ingår i program kan behov dock finnas av att revidera kursplanen för de kurser som ingår i programmet, till exempel avseende kursinnehåll och kurslitteratur. UKÄ anser mot denna bakgrund att det som huvudregel bör vara möjligt att fastställa en revidering av detta slag senast åtta veckor före kursstart. Vissa andra revideringar

kan dock behöva fastställas och göras tillgängliga för studenterna tidigare än åtta veckor före kursstart.

UKÄ konstaterar att högskolans regler för kursplaner i vissa avseenden är otydliga och inte fullt ut överensstämmer med ämbetets ovan redovisade ställningstagande. Stickprovsgranskningen visar att samtliga utbildningsplaner fastställts i god tid men att flera kursplaner inte uppfyller detta krav. UKÄ konstaterar vidare att i de kurs- och utbildningsplaner som granskats anges när planerna börjar gälla. När det gäller högskolans styrdokument för kursplaner konstaterar ämbetet dock att det inte anges att kursplanerna ska innehålla uppgift om när de börjar gälla. UKÄ anser även att högskolan bör se över hur lärosätet anger tidpunkter för när utbildningsplanerna börjar gälla och att högskolan beaktar detta när den inför motsvarande regler för kursplaner.

Kursvärderingar

Lärosätet ska anordna kursvärderingar och sammanställa dem. Lärosätet ska även informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska också vara tillgängliga för studenterna.

UKÄ konstaterar att högskolan har regler för att tillse att kursvärderingar genomförs och sammanställs. Ämbetet anser dock att lärosätet bör se över reglerna, bland annat vad gäller information om resultat och eventuella beslut om åtgärder till de studenter som getts möjlighet att svara på en kursvärdering. UKÄ noterar att det av riktlinjerna inte heller framgår att eventuella beslut om åtgärder ska hållas tillgängliga för studenterna.

Av stickproven framgår att det förekommer brister i efterlevnaden av högskoleförordningens bestämmelser när det gäller att informera om och tillgängliggöra resultat och eventuella beslut om åtgärder. I fyra av stickproven ifrågasätter ämbetet även om redovisningen är tillräcklig för att anses utgöra ett resultat av kursvärderingarna.

Anställning av personal

I ESG anges att rättvisa och transparenta processer ska finnas vid rekrytering av personal. UKÄ har granskat om anställningsärenden har utannonserats och om man anslagit besluten. Dessutom har UKÄ granskat om kvinnor och män är jämställt representerade bland dem som berett ärendena och bland sakkunniga. Beträffande anställning genom kallelse har UKÄ granskat dokumenteringen av varför anställningen är av särskild betydelse, tillämpningen av sakkunnigbedömning samt vem som fattat anställningsbeslutet.

Högskolans anställningsordning har beslutats av styrelsen och finns tillgänglig på lärosätets webbplats och intranät. UKÄ noterar att högskolan har vad lärosätet kallar *Övergångsregler avseende avställning och befordran* som gäller fram till dess att *Riktlinjer för rekrytering och befordran har beslutats*. UKÄ tar inte ställning till om innehållet i övergångsreglerna eller riktlinjerna istället borde finnas i anställningsordningen, men anser att sådana dokument borde finnas tillgängliga på högskolans webbplats. UKÄ konstaterar vidare att anställningsordningen saknar information om vad ett anslag ska innehålla för uppgifter. Enligt UKÄ är det lämpligt att även sådan information anges i anställningsordningen eller i de kommande riktlinjerna.

Av stickprovsgranskningen framgår bl.a. att högskolan inte har utlyst 3 av 19 ärenden. UKÄ ifrågasätter, men tar inte ställning till, om det funnits särskilda skäl att inte informera om anställningarna. Vad gäller kravet på jämställd representation framgår av granskningen att beslutsgruppen som bereder anställningsärenden varit jämställd i sex av åtta fall och att de sakkunniga varit jämställt representerade i fyra av fem ärenden där sakkunnigbedömning varit aktuell. Enligt högskolan har det under den aktuella granskningstiden inte fattats några beslut om anställning av professorer genom kallelse.

Överklagande och klagomål

För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och lämnar korrekt information. Även beträffande beslut som inte får överklagas är det viktigt att lärosätena hanterar eventuella klagomål på ett korrekt sätt. I ESG:s riktlinjer anges bland annat att det ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna.

UKÄ konstaterar att högskolan saknar styrdokument som närmare reglerar hanteringen av överklaganden. Enligt ämbetet är det lämpligt att högskolan tar fram sådana rutiner. UKÄ konstaterar vidare att det saknas rutiner för hantering av klagomål, men ser positivt på att högskolan håller på att ta fram det.

För den sökande är det viktigt att få sitt överklagande prövat av överinstansen så fort som möjligt. UKÄ har därför stickprovsvis granskat lärosätets överklagandehänvisningar och handläggningstider för överlämnande av ärenden till överinstansen. Högskolan har endast bifogat överklagandehänvisning i sju av åtta ärenden. Ämbetet konstaterar att det är en brist, men har inte några synpunkter på innehållet i de överklagandehänvisningar som har granskats. När det gäller tiden för överlämnande av överklagande konstaterar ämbetet att handläggningstiden i ett ärende inte uppfyller kravet på skyndsam handläggning. I två ytterligare ärenden anser UKÄ att handläggningstiderna inte är acceptabla och förutsätter att högskolan vidtar åtgärder för att förhindra att detta upprepas.

Bisysslor

En arbetstagare får inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende. En lärare vid en högskola får dock vid sidan av sin anställning som lärare ha anställning eller uppdrag eller utöva verksamhet som avser forskning eller utvecklingsarbete inom anställningens ämnesområde om läraren därigenom inte skadar allmänhetens förtroende för högskolan.

UKÄ konstaterar att högskolan har regler om otillåtna bisysslor. Reglerna innehåller även bestämmelser om hur de anställda ska informeras om otillåtna bisysslor. Lärosätet har också ett system för att se till att de anställda har tagit del av regler om otillåtna bisysslor. UKÄ noterar dock att högskolans riktlinjer inte innehåller information om att högskolan ska ge sina lärare råd vid bedömningen av om en viss bisyssla är förenlig med 3 kap. 7 § HL eller att högskolan ska lämna skriftligt besked i en sådan fråga till en lärare som begär det.

UKÄ konstaterar vidare att högskolan har ett system för att hämta in och dokumentera lärares ämnesanknutna bisysslor. UKÄ noterar dock att det i riktlinjerna anges att om bisysslan bedöms som tillåten av arbetsgivaren behöver den (med undantag av FoU-bisysslor och chefs bisysslor enligt chefsavtalet) inte noteras hos myndigheten. UKÄ ifrågasätter denna rutin hos högskolan eftersom det då inte går att avgöra vilka bisysslor som anmälts till och bedömts av lärosätet.

UKÄ har granskat om 20 anställda vid högskolan har lämnat uppgift om bisysslor och om högskolan har bedömt bisysslorna. Av stickproven framgår att uppgifter om bisysslor inte har lämnats i två fall och att bisyssloredovisningar uteblivit i ytterligare två fall fram till dess att UKÄ begärde in stickproven.

Oredlighet i forskning

En forskningshuvudman, till exempel ett statligt universitet eller högskolor, har det övergripande ansvaret för att forskning utförs i enlighet med god forskningssed. Frågor om oredlighet i forskning ska prövas av en särskild nämnd. Ärenden som inte bedöms röra oredlighet i forskning men kan gälla andra avvikelser från god forskningssed hanteras av den berörda forskningshuvudmannen.

Högskolan har regler som innehåller rutiner för hanteringen av misstanke om oredlighet i forskning och vad högskolan definierat som andra ”allvarliga” avvikelser från god forskningssed. I högskoleförordningen anges att en högskola ska pröva andra misstänkta avvikelser från god forskningssed, och inte endast andra allvarliga avvikelser från god forskningssed. Ämbetet utgår från att högskolan kompletterar sitt

styrdokument i den delen så att det uppfyller kraven i högskoleförordningen.

UKÄ har granskat lärosätets handläggning av ett ärende om avvikelser från god forskningssed. Med anledning av vad som anges i rektors beslut om att tillsätta grupp som ska utreda misstanken, konstaterar ämbetet att tillämplig lag inte ställer några krav på att en misstanke om oredlighet ska vara skälig för att en högskola ska överlämna handlingarna för prövning till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning. UKÄ utgår från att högskolan ser över sina rutiner i detta hänseende.

Åtgärder

UKÄ har i rapporten markerat de uttalanden som bör föranleda åtgärder av lärosätet (understruken text).

Inledning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Det innebär att ämbetet granskar lärosätenas rättstillämpning. UKÄ ansvarar även för kvalitetssäkring av högskoleutbildning, bland annat genom granskning av lärosätenas kvalitets-säkringsarbete. Det nationella kvalitetssäkringssystemet bygger bland annat på *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning* (ESG). Av dessa standarder och riktlinjer framgår att den externa kvalitetsgranskningen ska beakta kraven i det juridiska ramverk där lärosätena verkar.

I ESG finns ett antal områden som berör frågor som regleras i de svenska högskoleförfattningarna och den svenska förvaltningslagen. För att lärosätena ska kunna bedriva sin verksamhet med hög kvalitet är det grundläggande att de följer tillämpliga regler. UKÄ granskar därför de rättsliga frågor som berörs i ESG inom ramen för tillsynsverksamheten. Denna form av tillsyn benämns lärosätetillsyn. Lärosätetillsynen koordineras med de lärosätetsgranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift.

I denna rapport redovisas UKÄ:s granskning av Högskolan i Halmstad. De områden som granskats är tillgodoräknande, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal, överklagande och klagomål, bisysslor samt oredlighet i forskning.

UKÄ skickade den 30 april 2020 en remiss till högskolan. Underlaget från högskolan kom in den 25 augusti 2020. UKÄ erbjöd också studentkåren att lämna ett skriftligt underlag om högskolans tillämpning av de aktuella reglerna. Halmstad studentkår har lämnat synpunkter.

UKÄ har remitterat ett utkast av rapporten till högskolan för att ge högskolan möjlighet att korrigera faktafel och rätta till eventuella missförstånd. Högskolan har inkommit med synpunkter på utkastet.

UKÄ:s rapporter från lärosätetillsynen publiceras på ämbetets webbplats www.uka.se.

Tillgodoräknande

Bakgrund

Om en student vid en högskola i Sverige har gått igenom viss högskoleutbildning med godkänt resultat, har studenten rätt att tillgodoräkna sig detta för högskoleutbildning vid en annan högskola. Detta gäller dock inte om det finns en väsentlig skillnad mellan utbildningarna. Detta anges i 6 kap. 6 § första stycket högskoleförordningen (1993:100), HF.

En student har rätt att tillgodoräkna sig annan utbildning än den som avses i 6 §, om de kunskaper och färdigheter som studenten åberopar är av en sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den utbildning för vilken de är avsedda att tillgodoräknas. En student får även tillgodoräknas motsvarande kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet. Det framgår av 6 kap. 7 § HF.

Beslut om tillgodoräknande av utbildning eller yrkesverksamhet får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan (12 kap. 2 § 4 HF).

I ESG standard 1.4 anges att lärosätena på ett konsekvent sätt ska tillämpa fördefinierade och publicerade regler om bland annat erkännande. I riktlinjerna till denna standard anges följande.

Rättvist erkännande av examina för högre utbildning, studieperioder och reell kompetens, inklusive erkännande av icke-formellt och informellt lärande, är grundläggande komponenter för att säkerställa studenternas progression i sina studier och samtidigt främja rörligheten. Ändamålsenliga erkännandeprocesser är beroende av

- att lärosätets praxis för erkännande är i linje med principerna i Lissabonkonventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europa-regionen
- samarbete med andra lärosäten, kvalitetssäkringsorgan och det nationella ENIC/NARIC-centret i syfte att säkerställa att erkännande görs på ett likvärdigt sätt i hela landet.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att redogöra för hur lärosätet säkerställer att handläggningen av tillgodoräknandebärenden sker på ett rättssäkert och likvärdigt sätt inom lärosätet. Ämbetet har även bett lärosätet att bifoga eventuella styrdokument.

UKÄ har upplyst lärosätet om att ämbetet avser att stickprovsvis undersöka beslutsmotiveringar, handläggningstider och överklagandehänvisningar i ett antal tillgodoräknandebärenden. UKÄ har bett lärosätet att

bifoga en lista över samtliga avslagsbeslut i ärenden om tillgodoräkning som fattades under perioden 1 november 2019–30 april 2020.

Stickprov

UKÄ har valt ut 11 ärenden från listan och bitt lärosätet att bifoga ansökan, beslut och överklagandehänvisning för respektive ärende. UKÄ har även bitt lärosätet att ange handläggningstid och bifoga utdrag från ärendehanteringssystemet för respektive ärende.

Lärosätets svar

Högskolan i Halmstad har kommit in med följande dokument.

- *Tillgodoräknandeordning för Högskolan i Halmstad (dnr L 2019/109)*
- *Handläggningsordning för tillgodoräknande vid Högskolan i Halmstad (dnr L 2020/32)*

Högskolan har svarat i huvudsak följande.

Tillgodoräkning på Högskolan i Halmstad är en centraliserad process vars syfte är att säkra en strukturerad och likvärdig hantering av tillgodoräkningärenden. Beslutsfattarna, åtta handläggare, är placerade vid avdelningen för utbildningsstöd som är en central avdelning. Sex handläggare arbetar i huvudsak med tillgodoräkning avseende tidigare studier i Sverige där två av dessa har huvudansvaret för vardera två akademier. En handläggare arbetar enbart med tillgodoräkning av studier utomlands när dessa genomförts i enlighet med ett utbytesavtal. En handläggare arbetar enbart med tillgodoräkning av tidigare yrkesverksamhet. En av handläggarna är studieadministrativ samordnare, vilket bland annat innebär ett uppdrag att vidareutveckla en gemensam och likvärdig handläggning av ansökningar om tillgodoräkning. Denna samordnande tjänst i kombination med en grupp handläggare som är väl insatta i rutinerna kring tillgodoräkning bidrar dels till att det finns goda möjligheter till att vid behov överta varandras ärenden och hjälpas åt, dels till att rutinerna kontinuerligt diskuteras och därmed tillämpas likvärdigt av alla.

När ansökan inkommit granskar handläggaren ansökan och inkomna handlingar. Vid behov av ämneskunskap och eller nivå på genomförda studier skickas handlingarna till programansvarig för yttrande om utbildningarnas beskaffenhet och dess möjlighet att tillgodoräknas. Om den sökande inte är registrerad på ett program skickas begäran om yttrande till examinator.

Högskolan i Halmstad har valt att begränsa inblandade personer enligt ovan då högskolans uppfattning är att en sådan begränsning bidrar till en

rättssäker och likvärdig handläggning. Vid avslagsbeslut föredras alltid ärendet av en handläggare för beslutsfattare för att ytterligare säkerställa en så objektiv, rättssäker och likvärdig hantering som möjligt.

Tillgodoräknandeordning för Högskolan i Halmstad innehåller lokala regler vid Högskolan i Halmstad. Den finns tillgänglig på högskolans webb. Handläggningsordning för tillgodoräknande vid Högskolan i Halmstad beskriver hur handläggningen går till. Dokumentet är för internt bruk. Tillgodoräknande av tidigare studier och yrkesverksamhet beskrivs på högskolans webb.

Studentkårens svar

Halmstad studentkår har svarat att de inte har något att tillägga inom granskningsområdet Tillgodoräknande.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Rättssäker och likvärdig handläggning av tillgodoräknandeärenden

UKÄ konstaterar att högskolan genom dokumenten *Tillgodoräknandeordning för Högskolan i Halmstad* och *Handläggningsordning för tillgodoräknande vid Högskolan i Halmstad* har regler som syftar till att säkerställa en enhetlig och rättssäker handläggning av ärenden om tillgodoräknande.

UKÄ har följande synpunkter.

I högskolans handläggningsordning under rubriken 2. Ofullständig ansökan anges att "(v)id skriftlig begäran om komplettering ska studenten få information om att svar behövs inom 14 dagar (datum ska anges) och vad som händer om svar inte inkommer. Avslutande text som bör användas: US önskar svar senast den DD månad ÅÅÅÅ. Om du inte svarar kommer vi att behandla din ansökan i befintligt skick vilket kan komma att innebära att den avslås."

Av 20 § första stycket FL följer att om en framställning är ofullständig eller oklar ska en myndighet i första hand hjälpa den enskilde till rätta inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet enligt 6 § andra stycket FL. Enligt 20 § andra stycket FL får myndigheten besluta att förelägga den enskilde att avhjälpa en brist som finns kvar, om bristen medför att framställningen inte kan läggas till grund för en prövning i sak. I ett sådant föreläggande ska det anges att följderna av att föreläggandet inte följs kan bli att framställningen inte tas upp till prövning. Mot denna bakgrund anser UKÄ att det är lämpligt att högskolan kompletterar

handläggningsordningen med fullständig information om de åtgärder som vidtas vid en ofullständig ansökan. Kompletteringen bör även innehålla en hänvisning till 20 § FL, vilket saknas i nuvarande text i handläggningsordningen.

UKÄ konstaterar också att det saknas hänvisning till förvaltningslagen på ett antal andra ställen i handläggningsordningen, bland annat under rubrikerna 7. Beslut och 11. Överklagande. UKÄ noterar att det av handläggningsordningen inte tydligt framgår att en beslutsmotivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats, vilket är ett krav enligt 32 § första stycket FL. Vidare framgår under rubriken Överklagande: ”Vid delvis eller helt avslag ska en överklagandehänvisning finnas med i beslutet”. UKÄ vill framhålla att även beslut om att avvisa en ansökan om tillgodoräknande kan överklagas och att högskolan enligt 32-33 §§ FL är skyldig att lämna motivering och överklagandehänvisning också vid sådana beslut.

UKÄ förutsätter att högskolan justerar dokumentet i enlighet med vad som har framhållits.

Stickprov

UKÄ har granskat 11 utvalda ärenden om tillgodoräknande. Nio av besluten innebar avslag på ansökan och två innebar delvis avslag.

I ett fall (RE114234) finns inte någon dokumenterad ansökan från studenten. Av bifogat utdrag från diariet framgår endast att studenten har sökt i ett annat ärende, men uppgett fel kurskod och att förevarande ärende därför skapades efter telefonkontakt med studenten.

Av 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att när det gäller allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess, kan myndigheten välja mellan att registrera dem eller hålla dem ordnade, så att det utan svårighet kan fastställas om handlingen kommit in eller upprättats. Vidare har myndigheter enligt 27 § FL skyldighet att dokumentera uppgifter som de får på annat sätt än genom en handling om de kan ha betydelse för ett beslut i ärendet. Det ska framgå av dokumentationen när den har gjorts och av vem. Om studenten muntligen ansöker om tillgodoräknande bör högskolan alltså dokumentera bland annat vad den sökande har begärt.

UKÄ utgår från att högskolan genomför åtgärder för att säkerställa att samtliga ansökningar om tillgodoräknande dokumenteras och bevaras på ett korrekt sätt.

Beslutsmotiveringar

Av 32 § FL framgår att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt som huvudregel ska innehålla en klargörande

motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Ämbetet noterar att det i högskolans handläggningsordning bl.a. framgår av punkten 7. Beslut, att vid ”helt eller delvis avslag ska en beskrivning av ärendet och en detaljerad beslutsmotivering ingå i beslutet”.

Som ovan konstaterats finns inte någon dokumenterad ansökan från studenten i ett ärende (RE114234). Eftersom studentens ansökan inte har getts in, går det därmed inte att utläsa om beslutet fullt ut täcker det som studenten har ansökt om. Vidare saknas hänvisning till tillämpliga rättsregler. Som ovan redovisats, ska en beslutsmotivering innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats.

I ett annat ärende (RE106735) framgår av bifogad ansökan att studenten har ansökt om att få tillgodoräkna tidigare studier som motsvarande Engelska 1-30, 31-60 och 61-90. Såvitt framgår av beslutet har högskolan endast prövat ansökan mot Engelska 1-30 och 31-60. Det saknas därmed uppgift i beslutet om högskolans inställning samt motivering till ansökan såvitt avser Engelska 61-90.

UKÄ utgår från att högskolan ser över sina rutiner för motivering av beslut i tillgodoräkningen.

Handläggningstider

Enligt 9 § FL ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnads-effektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Vad dessa krav på handläggningen mer konkret innebär är dock inte närmare reglerat. En bedömning får därför göras i varje enskilt fall av om kraven enligt bestämmelsen är uppfyllda. Vid denna bedömning får ärendenas karaktär beaktas, exempelvis kan ett tillgodoräknandeärende som kräver en mer omfattande utredning motivera en längre handläggningstid.

Högskolan har angett handläggningstiden för respektive ärende. Ämbetet noterar att det av högskolans handläggningsordning, under punkten 10 Handläggningstid, framgår att handläggningstiden normalt uppgår till två månader. Detsamma framgår också i dokumentet *Tillgodoräknandeordning* under punkten 2.8 Handläggningstid.

UKÄ konstaterar att handläggningstiden i fyra av ärendena (RE102158, RE117172, RE111285 och RE114234) har varierat mellan fem och nio veckor. UKÄ har inga synpunkter på handläggningstiden i dessa ärenden.

I tre av ärendena (RE120230, RE089158 och RE085096) har handläggningstiderna varierat mellan drygt elva och fjorton veckor, vilket framstår som något för lång tid.

UKÄ konstaterar vidare att handläggningstiden i tre av ärendena (RE087107, RE106735 och RE084122) varierat mellan drygt fyra och nästan nio månader, vilket enligt ämbetet är för lång tid. UKÄ utreder dock inte om det finns godtagbara förklaringar till handläggningstiden i dessa ärenden, utan utgår från att högskolan beaktar dessa uttalanden när lärosätet ser över sin hantering av ärenden om tillgodoräknande.

Slutligen framgår av bifogat underlag att handläggningstiden i ärende RE008969 har uppgått till mer än två år. UKÄ anser att en så lång handläggningstid är oacceptabel och att högskolan bör se över sina rutiner för att undvika att handläggningstiden blir så lång som i det här fallet.

Överklagandehänvisningar

För en redogörelse av den rättsliga regleringen, se avsnittet *Överklagande och klagomål* nedan.

UKÄ konstaterar att överklagandehänvisning har lämnats i samtliga av de granskade besluten.

Studentinflytande

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna. Studenterna ska ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Detta framgår av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen (1992:1434), HL.

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation (2 kap. 7 § HL). Om beslut kräver en bedömning av uppläggning, genomförande av eller kvalitet i utbildningen, eller om beslut kräver en bedömning av organisation av eller kvalitet i forskningen, ska besluten fattas av personer med vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Om sådana bedömningar ska göras av en grupp personer ska majoriteten av personerna i gruppen ha vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Styrelsen får dock besluta att en sådan majoritet inte behövs om det finns särskilda skäl. Det framgår av 2 kap. 6 § HL.

Av 2 kap. 14 § högskoleförordningen (1993:100), HF, framgår följande om studentrepresentation. Om beslut ska fattas eller beredning genomföras av en enda person ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. Om beslut fattas av en grupp av personer enligt vad som anges i 2 kap. 6 § HL har studenterna rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter i en sådan grupp får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i gruppen. I övrigt beslutar en högskola själv om sådan rätt till representation för studenterna som avses i 2 kap. 7 § HL.

Av ESG standard 1.2 framgår bland annat att lärosätena ska ha processer för utformning och inrättande av utbildningar. Bland riktlinjerna för standarden nämns att utbildningarna ska utformas i dialog med studenterna, och att en formell process ska följas när de inrättas.

Utbildningarna ska granskas och revideras regelbundet i dialog med studenter och andra intressenter. Det framgår av riktlinjerna för standard 1.9 som handlar om kontinuerlig uppföljning och regelbunden granskning av utbildningarna.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om studentinflytande.

A. Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

A.1 Hur säkerställer lärosätet att reglerna om studentrepresentation följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument för hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Har lärosätet och studentkåren kommit överens om i vilka organ som studenterna ska vara representerade? Bifoga i så fall överenskommelsen. Om en sådan överenskommelse saknas, bifoga en lista över samtliga beredande och beslutande organ som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation.

A.3 Finns det organ där studenterna inte är representerade (och där beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation)? Om så är fallet, ange vilka dessa organ är och anledningen till att studenterna inte är representerade i dem.

B. Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Hur säkerställer lärosätet att denna regel följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument som gör klart för personalen hur den ska gå till väga för att informera och samråda med studentrepresentanter i god tid? Bifoga i så fall dokumentet.

UKÄ har upplyst lärosätet om att granskningen görs genom att ämbetet stickprovsvis väljer ut ett antal beslut och ställer frågor till lärosätet. UKÄ har bitt lärosätet att bifoga en lista över samtliga beslut som fattades av prefekt eller motsvarande befattningshavare under perioden 1 november 2019–30 april 2020.

Stickprov

UKÄ har valt ut 15 ärenden och bitt lärosätet att bifoga dokumentation i respektive ärende som visar hur lärosätet har säkerställt studentinflytandet. Om sådan dokumentation skulle saknas, har UKÄ bitt lärosätet att ange anledningen till det. För det fall information och samråd med studentrepresentant inte har skett enligt 2 kap. 14 § HF i ärendena, har UKÄ bitt lärosätet att ange anledningen till det.

Lärosätets svar

Högskolan i Halmstad har kommit in med följande dokument.

- *Mot 2030, Vision målbilder och strategier för Högskolan i Halmstad*
- *Ordning för inrättande av studentkår vid Högskolan i Halmstad (dnr 10-2010-417)*
- *Arbetsordning för Högskolan i Halmstad (dnr L 2018/42)*
- *Riktlinjer för studentinflytande vid Högskolan i Halmstad (dnr L 2018/181)*
- *Riktlinjer för inrättande och avveckling av utbildning på grundnivå och avancerad nivå (dnr L 2014/32)*
- *Riktlinjer för programråd vid Högskolan i Halmstad (dnr L 2017/66)*
- *Riktlinjer för utvärdering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad (dnr L 2018/50)*
- *Riktlinjer för uppföljning av utbildning på forskarnivå (dnr L 2018/103)*
- *Rektors besluts- och delegationsordning (dnr L 2018/80)*

Högskolan har svarat i huvudsak följande.

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Högskolans mål och strategidokument *Högskolan i Halmstad - Mot 2030*, omfattar tre målbilder samt strategier kopplade till dessa. Samtliga målbilder betonar betydelsen av ett kvalitetssystem som främjar en kontinuerlig kvalitetsutveckling på alla nivåer och i samtliga verksamheter vid lärosätet. Högskolan utvecklar ett kvalitetssystem inom utbildning och forskning där kollegialitet, ansvarstagande, studentinflytande, internationalisering och jämställdhetsaspekter är självklara delar.

Högskolan i Halmstad har i *Ordning för inrättande av studentkår vid Högskolan i Halmstad*, handläggningsordning i *Arbetsordning för Högskolan i Halmstad* och i *Riktlinjer för studentinflytande vid Högskolan i Halmstad* fastlagt högskolans principer för studentinflytande utifrån högskolelag och högskoleförordning.

Utöver ovan nämnda dokument har högskolan *Riktlinjer för inrättande och avveckling av utbildning på grundnivå och avancerad nivå* som bland annat tydliggör studentrepresentationen i beredning av inrättande av utbildning. I dessa riktlinjer framgår hur utvecklingen och beredningen av ett program går till i normalfallet. Studenter finns i denna process med i flera steg, exempelvis i akademiråd och forsknings- och utbildningsnämndens beredande utskott, innan rektor fattar beslut om att inrätta ett program på ett beslutsmöte där student finns representerad.

Högskolan har ett kvalitetssäkringssystem som innehåller flera steg och som bygger på en tydlig ansvarsfördelning. Akademierna bedriver all utbildningsverksamhet. På akademierna finns ett kollegialt beslutande och rådgivande organ, akademirådet, där studenter finns representerade. Inom ramen för kvalitetssäkringssystemet skriver varje program årligen en uppföljningsrapport som ska godkännas av akademirådet. Därtill ska rapporten passera programmets programråd, som är inrättat av akademirådet, och där programstudenter finns representerade. Rapporterna som genereras i uppföljningssystemet aggregeras till en akademirapport, som förankras i akademirådet där studenter finns representerade, som tillsammans med alla uppföljningsrapporter utgör underlag för kvalitetsrådets dialog med akademierna om hur årets omgång fungerat. Studentkårens ordförande sitter med i kvalitetsrådet och är därmed delaktig i diskussionen.

Underlagen från uppföljningssystemet utgör även ett underlag i högskolans utvärderingssystem. Utvärderingssystemet ska bland annat bidra till att programmen har ett innehåll, utformning, genomförande och resultat som lever upp till nationella och internationella nivåer inom utbildningens kunskapsområde, vilket framgår av *Riktlinjer för utvärdering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå*. Högskolans utvärderingssystem består av två delar. En del utgörs av en extern granskning och en del består av en intern granskning som genomförs av forsknings- och utbildningsnämnden. Den interna granskningen görs av ett tillfälligt utskott som utses för varje program och i det ingår studentrepresentanter, vanligtvis från det utvärderade programmet. Därtill träffar de externa granskarna studenter vid platsbesöket som genomförs, vilket medför att studenterna utgör en viktig informationskälla för de externa granskarna. Studenterna är med i utskottet som granskar och bereder förslag till beslut och deltar i beslutsfattandet om programmets slutliga omdöme genom att de ingår i forsknings- och utbildningsnämnden.

För utbildning på forskarnivå har högskolan en liknande struktur för uppföljning vilket framgår av *Riktlinjer för uppföljning av utbildning på forskarnivå*. Rapporten godkänns årligen av akademirådet och doktoranderna ges möjlighet att inkomma med synpunkter under rapportens framtagning. Dessutom redovisar akademichef och studierektor för forskarutbildningen årligen rapporten för kvalitetsrådet där studentkårens ordförande ingår. När högskolan utvärderade forskarutbildningen 2018 ingick doktoranderna i platsbesöket och träffade de externa granskarna samt deltog i fastställandet av granskningsrapporterna i forsknings- och utbildningsnämnden. I forsknings- och utbildningsnämnden finns studenter från såväl grund- och avancerad nivå som forskarnivå representerade. Därtill finns forskarstuderande i forskarutbildningsutskottet där majoriteten av alla ärenden som relaterar till forskarutbildning hanteras.

I *Riktlinjer för studentinflytande vid Högskolan i Halmstad* finns en förteckning över de beredande och beslutande organ där studenterna är representerade. Denna förteckning följer i väldigt hög grad högskolans organisationsplan som finns i det första nämnda dokumentet i detta stycke. Förteckningen är kommunicerad till Halmstad Studentkår som årligen utser studentrepresentanter till de olika organen. När studentkåren är färdiga med utseendet av studentrepresentanter skickas en sammanställning till registrator inför varje nytt läsår.

Högskolan i Halmstad och Halmstad Studentkår har gemensamt tagit fram en överenskommelse om hur studentinflytande ska säkras i organ som hanterar frågor som rör utbildning eller studenternas situation. I överenskommelsen ingår också en förteckning av vilka organ där studenterna ska vara representerade. Överenskommelsen arbetades fram under våren 2020. Redan tidigare har en förteckning funnits tillgänglig men har nu utvecklats till att ingå i en överenskommelse för att förtydliga uppkomna frågor under året. Överenskommelsen ska uppdateras på årsbasis och säkerställer på så sätt att förteckningen över vilka beslutande och beredande organ som studenterna ska vara representerade i är aktuell. Högskolan har regelbundna träffar med studentkårens studentrepresentanter (STURE) för att de ska förstå högskolans organisation och beslutsordning samt de uppdrag som organen de blivit valda att sitta i har. Däri ingår bland annat utbildningspass för att tydliggöra beslutsgångar och högskolans arbets sätt. Tidigare frågor som har drivits av studentkåren används som exempel. På detta sätt bidrar högskolan till att skapa goda förutsättningar för studentrepresentanterna att utöva sitt studentinflytande.

Vid högskolan beslutas merparten av alla beslut som är av betydelse för utbildningen och studenternas situation i något av de beslutande organen som framgår av högskolans organisationsplan eller vid något av beslutsmötena, där studenter ingår, utifrån *Rektors besluts- och delegationsordning*. Dock finns det beslut som fattas av enskild som rör studenternas situation och i den nya överenskommelsen har det tydliggjorts vad som avses såsom att studenter inte är representerade i beslut som avser enskilda studentärenden.

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Högskolan i Halmstad har i handlägningsordning i *Arbetsordning för Högskolan i Halmstad* och i *Riktlinjer för studentinflytande vid Högskolan i Halmstad* tydliggjort att "Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation, det gäller både vid beredning och beslut av en enskild person och vid beslut av en grupp personer. Den som ansvarar för beredningen ska tillse att reglerna om studentrepresentation följs." I riktlinjerna tydliggörs också att "Studenterna ska informeras i god tid inför beslut som har betydelse för

utbildning eller studenternas situation. Detta gäller också om ärendet bereds av enskild tjänsteperson.”

I överenskommelsen om hur studentinflytande ska säkras redogörs, utöver beslutande och beredande organ, också för förekomsten av enskilda beslutsfattare vid högskolan som på delegation kan fatta beslut i frågor som påverkar utbildning eller studenternas situation, se *Riktlinjer för studentinflytande vid Högskolan i Halmstad*. Vid enskilda beslut ska studentkåren, eller av studentkåren utsedd representant, få underlag och förslag skickat till sig innan beslut fattas för möjligheten att kunna lämna synpunkter. Information ska lämnas i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. I överenskommelsen framgår hur samråd med studentrepresentant lämpligen bör ske.

I beslutsmall för rektors beslutsmöte dokumenteras vilka personer som varit närvarande då beslut har fattats och studentinflytande vid beredning anges när det är aktuellt. Detsamma gäller för högskoledirektörens beslut. I överenskommelsen om hur studentinflytande ska säkras tas akademichefernas beslutsmöten bland annat upp, exempelvis om hur samråd via e-post går till och att representant på akademichefens beslutsmöte är någon av studentrepresentanterna som sitter i akademiråden. Detta för att öka tydligheten genom en enhetlig hantering av beslutsmötena vid de olika akademierna.

Studentkårens svar

Halmstad studentkår har svarat i huvudsak följande.

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Högskolan har tillsammans med studentkåren tidigare haft en riktlinje för att säkerställa att studentinflytandet uppföljs, *Riktlinje för studentinflytande*, och utifrån denna finns det en hel del informella rutiner kring tillsättandet av studentrepresentanter i olika tillfälliga grupperingar och enskilda personers beslutsmöten. Tillsättandet av dessa tillfälliga grupperingar eller representation under enskilda beslutsmöten har genom åren fungerat mer som praxis och muntliga överenskommelser, än varit beskrivna i riktlinjerna gällande studentinflytande vid Högskolan i Halmstad. Den tidigare förteckningen gällde främst de uttalade beslutande och beredande organ. Under våren 2020 har dock ett övergripande arbete genomförts där denna praxis gällande tillfälliga grupperingar formaliserats i en uppdaterad riktlinje reviderad den 22 juni 2020. Detta hoppas studentkåren ska skapa mindre förvirring för vad som gäller samt att otydligheter har retts ut kring studentinflytande på flera olika nivåer inom högskolans organisation. Studentkåren ser mycket positivt på engagemanget från högskolan att förbättra och förnya arbetssättet kring studentinflytande och uppdatera

överenskommelsen. Arbetet med riktlinjerna och överenskommelsen har skett genom gedigen dialog med högskolan.

Den uppdaterade överenskommelsen för studentinflytande som arbetats med under våren 2020 innehåller ad hoc beslut, rutin för tillfälliga grupperingar och en förteckning över vilka beslutande och beredande organ som studenterna ska vara representerade i. Tidigare fanns ett dokument med en förteckning över vilka organ som studenterna skulle vara representerade i. Denna förteckning har nu omstrukturerats och ingår i den årliga överenskommelsen mellan högskolan och Halmstad Studentkår.

Studentkåren hoppas att den nya överenskommelsen ska underlätta och hjälpa till så att kraven på studentkåren blir mer rimliga. Stundtals upplever studentkåren att högskolan förväntar sig att studentrepresentanter till tillfälliga grupperingar ska tillsättas under väldigt kort tid, vilket det inte finns möjlighet till i dagsläget. Den nya överenskommelsen är därför viktig eftersom där framkommer olika tillvägagångssätt som inflytande kan ges på samt att där finns rimliga tidsangivelser angående tillsättande av studentrepresentanter. En övergripande problematik med studentinflytandet är nämligen att det är svårt att tillsätta representanter. Det går att se en minskning av det ideella engagemanget hos studenterna samtidigt som högskolan efterfrågar fler representanter i diverse tillfälliga och bestående grupperingar.

En annan problematik som uppstått och som förhoppningsvis förbättras är de tillfällen där enskilda personer bereder eller fattar beslut. I dessa situationer har studentinflytande inte alltid varit självklart och har hanterats olika på akademierna och på central nivå. Inbjudan till akademichefernas beslutsmöten har hanterats olika vid respektive akademi, vilket har skapat svårigheter i hur studentkåren ska se till att studentrepresentation uppfylls. Detta gäller frågan om en studentrepresentant ska få möjlighet att närvara vid mötena eller inte där det har det getts olika svar från akademierna. Studentkåren hoppas att den nya överenskommelsen ska förankras av högskolan ute på de olika akademierna, så att de kan arbeta mot dessa gemensamma mål.

De tillfälliga grupperingarna är svåra att skriva med i en överenskommelse eftersom de skiftar form, däremot ger den nya riktlinjen goda verktyg för att hantera hur dessa ska tillsättas av studenter framöver. Utöver tillfälliga grupperingar innehåller överenskommelsen numera de större beredande och beslutande organen samt enskilda tjänstemäns beslutsmöten som akademichefernas eller högskoledirektörens beslutsmöten.

I dagsläget saknas studentrepresentation i vissa kurs- och utbildningsplansgrupper eftersom det tidigare varit otydligt ifall det är studentkåren eller akademien som ska tillsätta representanter. Därför är det bra att användbara riktlinjer för att tillsätta studentrepresentanter har

arbetats fram eftersom uppfattningen om hur detta ska göras tidigare varierat mellan akademierna. Vissa akademier har själva tillsatt studentrepresentanter medan andra har bett studentkåren att göra det.

Högskolans studieadministrativa chef, som fattar beslut på Utbildningsstöd, skickar beslutsunderlag och information till studentkåren som bidrar till bra samverkan och medvetenhet. Dessutom skickar akademichefernas handläggare beslutslistor till studentkårens ordförande för kännedom. Det är däremot svårt för studentkåren att fullt ut veta om det finns organ eller aktörer som fattar beslut där studentinflytande bör finnas. Förhoppningsvis innehåller överenskommelsen en tillräcklig sammanställning av de beslutande organ som finns på högskolan så inget utesluts eller glöms bort.

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Det som skett fram tills att överenskommelsen skrevs är i första hand praxis. Den nya överenskommelsen har en tydligare beskrivning samt exemplifiering på olika kontaktvägar, där det bland annat ska vara möjligt för studentkåren att utöva inflytande via mejl. Detta är hjälpsamt eftersom resurserna inte alltid räcker till att skicka representanter på tillfälliga grupperingar eller enskilda tjänstemäns beslut.

Som tidigare nämnts har akademierna arbetat väldigt olika för att tillsätta representanter i till exempel kurs- och utbildningsplansgrupperna. Vissa har tillsatts internt på akademien medan andra har hört av sig till studentkåren för hjälp. På samma sätt har akademierna agerat olika i hur de går tillväga för att se till att representation finns vid akademichefernas beslutsmöten. I de nya riktlinjerna står det att studentkåren ska tillsätta representanter till kurs- och utbildningsplansgrupperna samt att representation kan ske genom möjlighet att ge åsikter via mejl till akademichefernas beslut eller genom fysiskt deltagande. Förhoppningen är att det ska bli förankrat på akademierna och att alla ska arbeta på samma sätt. Detta hjälper även studentkåren att internt kunna strukturera upp arbetet med att tillsätta studenter, något som för tillfället är ganska svårt.

Det har inte funnits några tidsbegränsningar tidigare om när högskolan ska höra av sig för att få hjälp med att tillsätta representanter men de nya riktlinjerna lyfter frågan. Vad studentkåren anser är viktigt i de nya riktlinjerna är att studenter ska kunna be om förlängd tid gällande att ge svar men även till att samla in information om studenters åsikter kring punkterna som adresseras på mötena.

Det finns inga specifika rutiner kring hur arbetet gällande studentrepresentation ska hanteras utan detta framkommer i den gemensamma överenskommelsen angående studentinflytande.

Studentkåren har dålig kännedom om hur väl förankrade dessa överenskommelser har varit eller kommer att bli förankrade inom organisationen på såväl central som lokal nivå. Förhoppningen är dock att dessa ska kunna användas som en rutin av personal på akademierna och andra delar inom högskolan som arbetar med studenternas utbildning.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Studenterna har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom ett lärosäte, om organets verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. För att säkerställa de bästa förutsättningarna för studentinflytande bör lärosätena ha fastlagda principer för hur inflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet. Detta anges i propositionen *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande*.¹

I propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* anges att studenterna bör ha rätt att vara representerade i beredande organ av stadigvarande natur och alltid i beredande organ och utredande organ av större betydelse för studenterna, exempelvis ledningsgrupper, översynsgrupper och utredningar. I propositionen anges också att även frågor om till exempel budget, resurser och administration är av stor betydelse för utbildningen och studenternas situation.²

Rätten till representation ska gälla alla beslut och all beredning som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation, och inte bara vid sådant beslutsfattande som omfattas av kravet på vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Detta anges i propositionen *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*. Vidare betonar regeringen att det bör vara naturligt för ett lärosäte att inte låta rätten till deltagande i en grupp vara avhängig av vilka frågor som behandlas i gruppen vid olika tillfällen.³

UKÄ konstaterar att Högskolan i Halmstad har kommit in med flera dokument som berör studentinflytande samt bl.a. informerat om arbetet som lärosätet vidtagit tillsammans med studentkåren under våren 2020 för att ta fram en överenskommelse om hur studentinflytande ska säkras.

1 Prop. 2008/09:154 *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande*, s. 41.

2 Prop. 1999/2000:28 s. 28–29.

3 Prop. 2009/10:149 s. 39.

I högskolans *Arbetsordning för Högskolan i Halmstad* framgår lärosätets organisationsplan och dess indelning, bl.a. framgår vilka beredande och beslutande organ som finns vid lärosätet. Under rubriken Högskolestyrelse anges särskilt att studenter har rätt att utse tre ledamöter. Vidare framgår i dokumentet, under rubriken Handläggningsordning, att studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation, oavsett om det gäller beslut av en enskild person eller vid beslut av en grupp personer. Ämbetet noterar dock att det saknas hänvisning till relevanta bestämmelser om studentrepresentation i högskolelag och högskoleförordning.

I dokumentet *Riktlinjer för studentinflytande vid Högskolan i Halmstad* finns närmare reglering kring hur studentinflytande vid beslut och beredning bör gå till. Bland annat framgår att studentkåren och högskolan ska föra en dialog kring vilka beslutande och beredande organ som studenterna kan medverka i samt att parterna ska upprätta en årlig överenskommelse i syfte att säkerställa studentinflytande. Till riktlinjerna har bifogats aktuell överenskommelse mellan lärosätet och studentkåren samt förteckning över organ för studentinflytande med uppgifter om rådande studentrepresentation i respektive organ. Av överenskommelsen framgår bl.a. hur dialogen mellan studentkår och högskola ska gå till samt vad som gäller vid tillfälliga grupperingar och arbetsgrupper vid lärosätet. Ämbetet noterar att det även i detta dokument (med undantag för en kort hänvisning till 2 kap 14 § HF i samband med antal studentrepresentanter vid beslut i grupp) saknas hänvisning till relevanta bestämmelser om studentrepresentation i högskolelag och högskoleförordning.

Efter en genomgång av de dokument som högskolan har lämnat in och högskolans svar bedömer UKÄ att lärosätet utifrån ett rättsligt perspektiv har förutsättningar för att säkerställa att reglerna om studentrepresentation följs på alla nivåer enligt vad som har uttalats i ovan nämnda förarbeten. Ämbetet anser dock att det är lämpligt att tillämpliga bestämmelser om studentrepresentation i högskolelagen och högskoleförordningen framgår av högskolans styrdokument.

Ämbetet konstaterar vidare att kåren har svarat att det tidigare har funnits en del oklarheter bl.a. vad gäller rutinerna kring tillsättandet av studentrepresentanter. Kåren har även påpekat att det idag saknas studentrepresentation i vissa grupper med hänvisning till tidigare oklarheter kring tillsättande av representanter. Enligt uppgift från kåren ser de ändå mycket positivt på engagemanget från högskolan att förbättra och formalisera arbetssättet bl.a. vad gäller processen att tillsätta studentrepresentanter. Ämbetet noterar likväl att kåren upplever en osäkerhet kring frågan om det finns ytterligare organ eller aktörer vid högskolan och som fattar beslut där studentinflytande bör finnas. I den bifogade överenskommelsen framgår också att det är högskolan själv som ska ”sammanställa en förteckning över vilka beslutande, beredande och

rådgivande organ som finns inom högskolans organisation och som hanterar frågor om utbildning eller studenternas situation samt redogöra för antalet studentrepresentanter som kan tillsättas i dessa”.

Mot bakgrund av de synpunkter som kåren har framfört anser ämbetet att högskolan, tillsammans med studentkåren, bör se över förteckningen för att säkerställa att studentinflytandet kan förverkligas på alla nivåer inom lärosätet.

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Högskoleförfattningarnas bestämmelser ger även studentrepresentanterna rätt till information och samråd när en person vid lärosätet bereder eller fattar beslut som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Syftet med regeln om samråd med studentrepresentanter är att garantera studenternas inflytande när ärenden inte hanteras i någon grupp, utan bereds eller beslutas av en ensam befattningshavare. Det är ledningarna för lärosätena som ansvarar för att de har rutiner för hur samrådet med studentrepresentanter ska gå till i sådana fall. UKÄ anser att lärosätena i samverkan med studentkåren bör ta fram rutiner eller riktlinjer för att säkerställa att även enskilda befattningshavare samråder med studentrepresentanter i god tid före slutförandet av beredningen eller före beslutet. Om det finns utrymme för anteckningar om samråd på lärosätenas beslutsblanketter, är risken mindre för att samrådet glöms bort.⁴

Som UKÄ tidigare redovisat framgår i högskolans arbetsordning, under rubriken Handläggningsordning, att studenterna har rätt att vara representerade även när beslut fattas eller beredning sker av en enskild person. I dokumentet *Riktlinjer för studentinflytande vid Högskolan i Halmstad* anges också under rubriken Studentinflytande vid beslut och beredning att studenterna enligt högskolans arbetsordning har ”rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation, det gäller både vid beredning och beslut av en enskild person och vid beslut av en grupp personer.” Ämbetet noterar samtidigt att det lite senare under samma rubrik står följande: ”Vid beslut eller beredning som berör utbildning eller *studiemiljö* och som inte behandlas i något av organisationsplanens nämnda organ (...)”. I 2 kap. 7 § HL finns en bestämmelse om studenternas rätt till representation när beslut fattas eller beredning sker. I bestämmelsen anges att studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas *situation*. Detta gäller enligt 2 kap 14 § HF även i situationer när beslut fattas eller beredning sker av en enda person.

⁴ Högskolans regler i praktiken – erfarenheter från Högskoleverkets tillsynsbesök 1998–2012, s. 11.

Under rubriken Kommunikation och information framgår att ”(s)tudenterna ska informeras i god tid inför beslut som har betydelse för utbildning eller studenternas situation. Det gäller också om ärendet bereds av enskild tjänsteperson”. Enligt tillämplig bestämmelse i 2 kap. 14 § HF, framgår att information ska lämnas i god tid till *studentrepresentant*.

Ämbetet förutsätter att högskolan omformulerar nämnda skrivningar så att de stämmer överens med vad som anges i högskolelagen och högskoleförordningen.

I övrigt anser UKÄ att högskolans regler och riktlinjer för studentinflytande när en enda person fattar beslut, tillsammans med årlig överenskommelse med studentkåren, framstår som ändamålsenliga. Ämbetet konstaterar dock att studentkåren i sitt svar har uppgett att situationer där enskilda personer bereder eller fattar beslut har ”hanterats olika på akademierna och på central nivå” och att det saknas ”specifika rutiner kring hur arbetet gällande studentrepresentation ska hanteras”. UKÄ vill därför framhålla att det kan vara värdefullt om beslutsfattarna får tydliga instruktioner om hur information och samråd enligt 2 kap. 14 § HF ska gå till. Högskolan har i sitt svar uppgett att det i beslutsmall för rektors och högskoledirektörens beslutsmöten bl.a. antecknas studentinflytande vid *beredning* när det är aktuellt. Som nämnts ovan är risken mindre för att *samråd inför beslut* glöms bort om det även finns utrymme för anteckningar om samråd på lärosätets beslutsblanketter. Mot denna bakgrund anser UKÄ att det är lämpligt att högskolan ser över frågan för att säkerställa att bestämmelsen samt högskolans riktlinjer för studentrepresentation tillämpas på korrekt sätt.

UKÄ finner i sammanhanget även skäl att lyfta Universitetskanslers-ämbetets rapport 2020:19 *Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut – UKÄ:s bedömning av 20 typer av beslut* (reg.nr 32-00353-19). I rapporten redovisar ämbetet bl.a. sin syn på studentrepresentation vid arbetsfördelning beslut och beslut om anställning. UKÄ konstaterar t.ex. att avgörande för om studentinflytande gäller inför lärosätets beslut inte är om beslutet kan karaktäriseras som ett arbetsledande beslut eller personalplaneringsbeslut eller något motsvarande. Avgörande är istället vilken betydelse som beslutet har för utbildningen eller studenternas situation. Ämbetet noterar att det i överenskommelsen med kåren finns en lista över tillfällen då studentrepresentanter inte ska delta, bl.a. vid ”beslut som handlar om vem som utses till ett uppdrag då detta är ett beslut om att fördela arbetsuppgifter som ligger inom arbetsledningens uppdrag, (...)” eller ”i enskilda anställningsärenden (...)”. Ämbetet anser mot bakgrund av ämbetets uttalande i rapporten att högskolan, tillsammans med studentkåren, bör se över sina rutiner för när studenterna har rätt att vara representerade i dessa situationer.

Stickprov

Högskolan i Halmstad har kommit in med de begärda stickproven. Högskolan har, som det får uppfattas, uppgett att studentinflytande har skett i 10 av de 15 efterfrågade ärendena. De 10 besluten avser följande frågor:

- beslut att godkänna internbudget (2020-04-17, F 2020/66)
- beslut att programkursen Tillförlitlig och tidskritisk datakommunikation 7,5 högskolepoäng ställs in vårterminen 2020 (2019-12-06, L 2018/87)
- beslut att fastställa uppföljningsrapporter för Magisterprogrammet i maskinteknik m.fl. (2019-12-16, L 2019/122)
- beslut att lägga till Projektledning, produktutveckling och marknadsföring IV samt Projektledning, projektarbete och marknadsföring I samt Projektledning, projektarbete och marknadsföring II (2020-01-24, L 2018/87)
- beslut att ändra form på ER8023 Förnybar energi till distans, vilket innebär att tillfället för utbytesstudenter behöver stängas (2020-01-27, L 2019/74)
- beslut programuppföljning Förskolläraryrket, Grundläraryrket för årskurs F-3 samt 4-6, Ämnesläraryrket, Kompletterande pedagogisk utbildning, Språkvetarprogrammet, Statsvetenskap - samhällsanalys och kommunikation, Kultur och samhällsutveckling (2020-01-28, L 2019/137)
- beslut att godkänna samt fastställa Naturvård och artmångfald m.m. (2020-02-05, L 2019/122)
- beslut att lägga till Projektledning projektarbete och marknadsföring I vårterminen 2020 för studenter vid Utvecklingsingenjörsprogrammet (2020-03-10, L 2018/87)
- beslut om rutin (2020-04-15, L 2020/48)
- beslut att på delegation godkänna Tekniskt basår (2020-03-03, U 2019/27)

UKÄ har följande synpunkter på ärendena.

I ärende F 2020/66 (akademichefs beslut att godkänna internbudget) uppger högskolan att studenterna fick utskick till beslutsmöte enligt gällande rutin. Av bifogat underlag framgår dock att kallelse gick ut samma dag som akademichefen fattade beslut, dvs. den 6 april 2020. Ämbetet noterar vidare att det av inskickat underlag inte framgår att något beslutsunderlag har bifogats kallelsen. UKÄ, som konstaterar att högskolan bedömt att ärendet påverkar studenternas situation eller utbildning, anser inte att uppgifterna i bifogat underlag uppfyller högskoleförordningens regler om studentinflytande enligt 2 kap. 14 1 HF och ifrågasätter vidare om samråd skett med studentrepresentant *i god tid* före det aktuella beslutet. Eftersom UKÄ är tveksam till om beslutet kan

anses vara ett beslut som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation, stannar ämbetet vid detta uttalande.

Vad gäller ärende L 2019/74 (rektors beslut att ändra form på ER8023 Förnybar energi till distans...) uppger högskolan att det är ett förslag från akademien till rektor och att studentinflytande finns vid rektors beslutsmöte. Av bifogat protokoll framgår visserligen att studentrepresentant har varit närvarande vid rektors beslutsmöte, men inte att underlag har lämnats och samråd skett med studentrepresentant i god tid före beslutet.

I 3 fall (L 2019/122 beslut att fastställa uppföljningsrapporter för Magisterprogrammet i maskinteknik m.fl., L 2019/122 beslut att godkänna samt fastställa Naturvård och artmångfald m.m., och L 2019/137 beslut programuppföljning Förskollärautbildningen, Grundlärautbildning för årskurs F-3 samt 4-6, m.fl.) har högskolan uppgett att besluten har föregåtts av godkännande i akademiråd där studenter finns representerade. I samtliga ärenden framgår dock att akademichef därefter har fattat beslut att godkänna och fastställa rapporterna. Om beslut ska fattas av en enda person ska information lämnas och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet. I ärendena L 2019/122 (beslut att godkänna samt fastställa Naturvård och artmångfald m.m.) och L 2019/122 (beslut att fastställa uppföljningsrapporter för Magisterprogrammet i maskinteknik m.fl.) framgår att föredragningslista till beslutsmöten har skickats till kåren fyra dagar innan respektive möte. Enligt UKÄ framgår det dock inte av stickproven att kåren fått del av något underlag inför besluten. Vad gäller det återstående ärendet framgår inte av stickprovet att någon ytterligare kontakt med studentrepresentant har skett inför akademichefens beslut. Det har därför inte framkommit att kravet på information och samråd inför beslut enligt 2 kap. 14 § andra stycket HF är uppfyllt i dessa tre ärenden.

I 3 fall (L 2018/87 beslut att lägga till Projektledning, produktutveckling och marknadsföring IV m.m., L 2018/87 beslut att lägga till Projektledning projektarbete och marknadsföring I m.m. och U 2019/27 beslut att på delegation godkänna Tekniskt basår) framgår att föredragningslista till beslutsmöte har skickats ut till studentkåren. Det framgår dock inte av inskickat underlag att studentrepresentanterna har fått del av aktuella beslutsunderlag, varför det inte framkommit att kravet på information och samråd inför beslut enligt 2 kap. 14 § andra stycket HF är uppfyllt i dessa ärenden.

UKÄ förutsätter att högskolan vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att högskoleförordningens regler om studentinflytande följs framöver.

Vad gäller övriga 2 ärenden (L 2018/87 beslut att programkursen Tillförlitlig och tidskritisk datakommunikation ställs in och L 2018/48

beslut om rutin) har högskolan uppgett att utskick till beslutsmöten har skett enligt gällande rutin. Av bifogade underlag framgår att studenterna fått del av underlaget fyra respektive fem kalenderdagar innan respektive beslutsmöte. Ämbetet ifrågasätter därför om information har lämnats och samråd skett med studentrepresentant *i god tid* före de aktuella besluten. UKÄ noterar dock att högskolan tillsammans med kåren numera har kommit överens om en tidsfrist om fem arbetsdagar med möjlighet till förlängning. Ämbetet stannar därför vid detta uttalande.

Högskolan har uppgett att information och samråd med studentrepresentant inte har skett i återstående 5 av de 15 efterfrågade ärendena. De 5 besluten avser följande frågor:

- beslut att NN utgör extern sakkunnig för granskning av examensarbeten på Masterprogram i inbyggda och intelligenta system (2019-11-11, L 2019/103)
- beslut att ställa in kurstillfälle på kursen Matlab med tillämpningar vårterminen 2020 (2019-12-20, L 2018/87)
- beslut att x-tillfälle läggs på Praktik Tillämpad maskinteknik vårterminen 2020 (2019-12-23, L 2018/87)
- beslut att ändra språk på TB4001 Funktionell anatomi vårterminen 2020 till svenska (2020-02-26, L 2018/87)
- beslut att fastställa Fördjupningsarbete inom omvårdnad med inriktning distriktssköterska 10 högskolepoäng (2019-11-11, U 2018/20)

Avseende ärende L 2019/103 (beslut att utse extern sakkunnig för granskning av examensarbeten på Masterprogram) har högskolan uppgett att beslutet sågs som ett förberedande arbete i utvärderingsprocessen och inget som påverkar studenternas utbildning eller situation. Som ämbetet har redogjort för under rubriken Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut, anser ämbetet att det avgörande för om studentinflytande gäller inför lärosätets arbetsfördelning beslut är vilken betydelse som beslutet har för utbildningen eller studenternas situation. Av bifogat underlag framgår att den externa granskningen utgör en del av högskolans utvärderingssystem och att externa sakkunniga bl.a. ska bedöma hur högskolan säkerställer måluppfyllelsen. Ämbetets bedömning är därför att beslutet är ett sådant beslut som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation och som därmed omfattas av reglerna om studentinflytande.

Vad gäller de tre sistnämnda ärendena (L 2018/87, beslut att x-tillfälle läggs på Praktik Tillämpad maskinteknik m.m., L 2018/87 beslut att ändra språk på TB4001 Funktionell anatomi vårterminen 2020 till svenska och U 2018/20, beslut att fastställa fördjupningsarbete inom omvårdnad med inriktning distriktssköterska) har högskolan uppgett att besluten har fattats utanför akademichefs beslutsmöte då ärendena behövde hanteras skyndsamt och att det anses ha varit till gagn för studenterna. UKÄ bedömer att besluten är sådana beslut som har

betydelse för utbildningen eller studenternas situation och som därmed omfattas av reglerna om studentinflytande. Ämbetet anser dock inte att högskolan har lämnat någon förklaring till hanteringen i respektive ärende som ger stöd för att det har varit fråga om beslut av sådan akut karaktär att kravet på studentinflytande har kunnat åsidosättas.

UKÄ förutsätter att högskolan vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att högskoleförordningens regler om studentinflytande följs framöver.

I ärende L 2018/87 (beslut att ställa in kurstillfälle på kursen Matlab med tillämpningar vårterminen 2020) har högskolan bl.a. förklarat att akademien hade erbjudit ett kurspaket för utbytesstudenter där kursen ingick. Enligt högskolan fanns dock inga sökande eller antagna till kurspaketet och beslutet att plocka bort kurstillfället ur antagnings-systemet var en ren formalitet. UKÄ har inte funnit skäl att ifrågasätta högskolans bedömning och har därför inga synpunkter på att information och samråd inför beslut enligt 2 kap. 14 § andra stycket HF inte har skett i ärendet.

Kurs- och utbildningsplaner

Bakgrund

All utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser. Kurser får sammanföras till utbildningsprogram. För varje kurs ska det finnas en kursplan och i den ska följande anges: kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och övriga föreskrifter som behövs. För ett utbildningsprogram ska det finnas en utbildningsplan. I utbildningsplanen ska anges vilka kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 13–17 §§ högskoleförordningen (1993:100), HF.

Före den 1 januari 2011 innehöll högskoleförordningen mer detaljerade krav på innehållet i kurs- och utbildningsplanerna. Planerna skulle utöver nuvarande krav även bland annat ange när planen eller en ändring av den skulle börja gälla och de övergångsbestämmelser som behövdes.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) fastställde med anledning av avregleringen 2011 rekommendationer om bland annat innehållet i kurs- och utbildningsplaner för sina medlemmar, REK 2011:1, dnr 10/118. De uppgifter som högskolorna tidigare varit skyldiga att skriva in i sina kurs- och utbildningsplaner skulle enligt SUHF:s rekommendation även ingå i planerna efter förordningsändringen.

Kursplaner och utbildningsplaner är grundläggande styrdokument för ett lärosäte och viktiga i såväl pedagogiskt som rättsligt hänseende.

De regler som anges i kurs- och utbildningsplaner är föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. regeringsformen. Reglerna i planerna är alltså av samma karaktär som lagar beslutade av riksdagen och förordningar beslutade av regeringen. Det innebär att reglerna är bindande, gäller generellt och måste följas av såväl lärosätens personal som studenter.

I ESG standard 1.2 om utformning och inrättande av utbildningar anges bland annat att lärosätena ska ha processer för utformningen och inrättandet av utbildningar. Den examen som en utbildning leder till ska vara tydligt specificerad. Av riktlinjerna till standarden framgår bland annat att utbildningarna ska innehålla uppgifter om studenternas förväntade arbetsinsats, till exempel uttryckt i poäng enligt European Credit Transfer System (ECTS).

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om kurs- och utbildningsplaner:

1. Har lärosätet beslutat om egna regler för vad kurs- och utbildningsplaner ska innehålla utöver vad som anges i högskoleförordningen? Bifoga i så fall dessa regler.
2. Hur har beslut om fastställande av kurs- och utbildningsplaner delegerats inom lärosätet? Bifoga arbetsordningen.
3. Hur säkerställer lärosätets ledning att kursplaner och utbildningsplaner innehåller de uppgifter som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler?

UKÄ har upplyst lärosätet om att granskningen kommer att göras genom att UKÄ stickprovsvis väljer ut ett antal kurser och program, för att undersöka hur lärosätet följer bestämmelserna om kurs- och utbildningsplaner för kurserna och programmen. Ämbetet har bitt lärosätet att bifoga listor över samtliga kurser och utbildningsprogram som genomfördes under höstterminen 2019 och vårterminen 2020.

Stickprov

Utifrån lärosätets listor har UKÄ valt ut tio kurser och fem program.

UKÄ har upplyst om att granskningen avser att

- planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startar
- tidpunkt för ikraftträdande anges i planerna
- planerna innehåller det som anges i HF och eventuella lokala regler
- det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till
- examinationsformerna regleras tydligt i kursplanerna.

Lärosätets svar

Högskolan har kommit in med följande dokument.

- *Riktlinjer för utformning av kursplan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå* (dnr L 2018/60)
- *Riktlinjer för utformning av utbildningsplan* (dnr L 2019/22)

- *Hantering av kursplaner och utbildningsplaner på grund- och avancerad nivå* (dnr L 2019/75)

Högskolan har svarat i huvudsak följande.

Högskolans regler för utformning av kurs- och utbildningsplaner på grund- och avancerad nivå kompletterar det som står i HF och bygger på SUHF:s rekommendationer samtidigt som de innehåller lokala regler. Riktlinjerna innebär bland annat att alla kurs- respektive utbildningsplaner har samma rubriker och är utformade på samma sätt. Riktlinjerna fungerar även som ett stöd och ett verktyg för lärare som utvecklar kurs- och utbildningsplaner vid Högskolan i Halmstad.

Av *Rektors besluts- och delegationsordning*, dnr L 2018/80, framgår att rektor delegerar till forsknings- och utbildningsnämnden att besluta om: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå - utbildningens innehåll och organisation (kursplaner och utbildningsplaner). I samma ordning kan man även utläsa att rektor delegerar till akademiråden att besluta om förslag till forsknings- och utbildningsnämnden avseende kurs- och utbildningsplaner.

Forsknings- och utbildningsnämnden har därefter delegerat beslutet om att fastställa kursplaner till akademiråden, med vissa krav på hantering. Detta framgår av *Riktlinjer för utformning av kursplan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå* och dokumentet *Hantering av kursplaner och utbildningsplaner på grund- och avancerad nivå*. Det sistnämnda dokumentet är gemensamt framtaget av akademiernas utbildningsledare, utbildningsstöd och forsknings- och utbildningsnämnden för att skapa en samsyn och lärosätessgemensam rutin. Innan nämnden fastställde dokumentet godkändes det av samtliga fyra akademiråd.

Kurs- och utbildningsplaner administreras i högskolans utbildningsdatabas. Systemet är inställt på ett sätt som gör att det inte går att registrera en beslutad kurs- eller utbildningsplan utan att de uppgifter som anges i högskoleförordningen och de lokala reglerna angetts.

I riktlinjerna för utformning av kurs- respektive utbildningsplan finns det checklistor som stöd för den som skapar aktuell plan, för handläggarna samt för beslutsfattarna. I dokumentet *Hantering av kursplaner och utbildningsplaner på grund- och avancerad nivå*, beslutad av forsknings- och utbildningsnämnden, beskrivs hur kurs- och utbildningsplaner ska hanteras på Högskolan i Halmstad.

Högskolan i Halmstad har en centraliserad administration av kurs- och utbildningsplaner med tre handläggare som tillsammans administrerar samtliga kurs- och programplaner. Handläggarna ansvarar för att den beslutade processen följs, att kurs- och utbildningsplaner följer högskoleförordningen och fastställda lokala regler. De arbetar även för att

likartade formuleringar används i högskolans kurs- och utbildningsplaner. Handläggarna ingår i beredningsgrupperna som representanter för avdelningen för utbildningsstöd i enlighet med beslutad hantering av kurs- och programplaner.

Studentkårens svar

Halmstad studentkår har svarat i huvudsak följande.

Utöver det som anges i högskoleförordningen har högskolan bland annat beslutat att ha med rubrikerna ”Kursvärdering” och ”Undervisning”. Högskolan skriver även i sina *Riktlinjer för utformning av kursplan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå* att om obligatoriska moment som ligger till grund för examination förekommer ska detta finnas angivet i kursplanen.

Däremot har studentkåren blivit informerad av studenter om att det förekommer problematik kring vad som klassas som ett obligatoriskt moment och hur dessa ska skrivas i kursplanerna. Ett allmänt synsätt bland studenter är nämligen att obligatoriska moment måste generera högskolepoäng. För att säkerställa att det framgår tydligt vilka krav som läggs på studenterna inför examinationerna är det viktigt att det benämns tydligt vilka de obligatoriska momenten är i kursplanen men det bör även skrivas en förklaring för vad obligatoriskt innebär på annat håll, exempelvis i riktlinjerna om studieadministrativa bestämmelser. Det har förekommit att en kurs har obligatoriska moment under alla föreläsningar som sedan ligger till grund för examination där benämningen i kursplanen endast var ”övningar”.

I högskolans dokumentarkiv finns *Riktlinjer för utformning av kursplan på grund- och avancerad nivå* och *Riktlinjer för utformning av utbildningsplan*. Däremot har studentkåren även fått till sig att det finns ytterligare riktlinjer för hantering som publicerats på högskolans intersystem ”Insidan”. Där finns ett dokument som heter *Hantering av kursplaner och utbildningsplaner på grund- och avancerad nivå*. Detta är ett dokument som studentkåren inte alltid har haft tillgång till tidigare då det enbart funnits på högskolans interna medarbetarwebb och inte i det publika dokumentarkivet. Väl vid tillgång till medarbetarwebben hittades detta dokument.

Dokumentet har beslutats med inflytande från studenter i högskolans beslutande organ. Däremot ser studentkåren gärna att insynen i vilka arbetsdokument som personal använder som berör studenternas utbildning kan vara tillgängliga även efter att de beslutats. Därför ser kåren nu positivt på att ha tillgång till medarbetarwebben.

Enligt studentkårens kunskap finns det i riktlinjerna, för framtagandet av såväl kursplaner som utbildningsplaner, en checklista för vad dessa ska

innehålla. Checklistan utgår från högskoleförordningens uppgifter om exempelvis begränsning av examinationstillfällen, behörighetskrav och kursens mål. Riktlinjen i sig lyfter också viktiga aspekter i högskoleförordningen.

Ifall dessa arbetas aktivt med i grupperingarna har studentkåren ingen kunskap om. Utifrån kårens erfarenhet i samtal med studenter har fel tidigare begåtts i en kursplan där en skrivelse inte stämde överens med högskoleförordningen. I arbetsdokumentet som studentkåren tidigare inte haft tillgång till, *Hantering av kursplaner och utbildningsplaner på grund och avancerad nivå*, nämns varken checklistan eller vem som har det slutgiltiga ansvaret över den. Detta efterfrågar studentkåren för att säkerställa att checklistan implementeras i framtagandet av kurs- och utbildningsplanerna.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Högskolan har kommit in med de tio begärda kursplanerna och de fem utbildningsplanerna.

Planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startat

Regler i kursplaner och utbildningsplaner syftar bland annat till att informera om vad som gäller för en kurs respektive ett program. Av högskoleförordningen framgår att kraven på särskild behörighet ska anges i kurs- och utbildningsplaner. Utgångspunkten är därför att kursplaner och utbildningsplaner ska beslutas och finnas tillgängliga i god tid innan utbildningen startar, men några regler för när planerna ska vara beslutade finns inte.

För att få ett bredare underlag vid bedömningen av om kurs- och utbildningsplaner är beslutade och finns tillgängliga i god tid innan utbildningen startar har UKÄ skickat en remiss till samtliga universitet och högskolor med statlig huvudman samt till Sveriges förenade studentkårer (SFS). UKÄ har därefter redogjort för sitt ställningstagande i en tillsynsrapport (reg.nr 32-00481-17). I rapporten anger UKÄ bland annat följande.

UKÄ konstaterar att en stor majoritet av remissinstanserna anser att kursplaner för fristående kurser samt utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för studenterna senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan. UKÄ delar denna uppfattning och menar att detta är en viktig rättssäkerhetsfråga för studenterna, särskilt vad gäller den särskilda behörigheten och urvalsreglerna till utbildningen, men även för att studenterna ska få kunskap om innehållet i den utbildning de anmäler sig till. UKÄ gör därför bedömningen att kursplaner för fristående kurser och utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för

studenterna senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan.

Vad gäller kurser som ingår i ett program har några remissinstanser påpekat att utbildningsprogram ofta sträcker sig över flera år och att det därför i vissa situationer kan finnas behov av att revidera kursplanen för de kurser som ingår i programmet. Vissa remissinstanser har egna riktlinjer om att kursplaner för kurser inom program ska vara fastställda senast två månader innan kursstart, en synpunkt som även framförts av Myndigheten för tillgängliga medier. UKÄ anser att viss flexibilitet bör kunna medges vad gäller till exempel kursinnehåll och kurslitteratur för kurser inom program, om det av kvalitetsskäl konstateras ett behov av revidering av kursen. UKÄ anser mot denna bakgrund att det bör vara möjligt att fastställa revideringar av detta slag senast åtta veckor innan kursstart. Även beträffande kurser inom ett program kan det dock vara aktuellt att beakta de rättssäkerhetsaspekter som gör sig gällande i frågor om behörighet och urval till kurserna. Detta talar för att revideringar av kursplanernas föreskrifter i sådana frågor kan behöva fastställas och göras tillgängliga för studenterna tidigare än åtta veckor innan kursstart. Vad som då kan anses som en lämplig tidpunkt beror bland annat på när på året kursen startar, varför frågan om god tid innan kursstart får avgöras från fall till fall.

I högskolans *Riktlinjer för utformning av kursplan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå* anges bland annat följande.

”En översyn av samtliga delar i kursplanen ska göras av inför varje ny starttermin. En fastställd (och därmed publicerad) kursplan ska inte ändras, eftersom det är det juridiska dokumentet mellan Högskolan och studenten.

Efter kursplanen är fastställd ska den vara tillgänglig på Högskolans hemsida enligt följande tidsram:

Fristående kurser

- Kursplaner ska vara fastställda senast när ansökan öppnar
- För kurser som erbjuds utbytesstudenter kan andra tidsramar gälla men samma grundprincip som ovan

Programkurser

- Kursplaner ska vara fastställda senast den 15 maj (för kommande hösttermin) och 15 november för (kommande vårtermin)
- För kurser inom program som erbjuds internationella sökande kan andra tidsramar gälla men följer samma grundprincip som ovan”

Vidare anges följande i högskolans *Riktlinjer för utformning av utbildningsplan*.

”Utbildningsplanen ska vara fastställd (och därmed publicerad på Högskolans hemsida) senast 15 mars för de program som startar höstterminen och 15 september för de program som startar vårterminen. För program som ska utlysas internationellt och starta höstterminen ska utbildningsplanen vara fastställd senast 15 oktober året innan.”

UKÄ konstaterar att vad som anges i riktlinjerna om utbildningsplaner och ordinarie fristående kurser stämmer överens med vad ämbetet har uttalat i den aktuella tillsynspromemorian.

Av riktlinjerna framgår dock att kursplaner för programkurser ska fastställas och tillgängliggöras senast den 15 maj (för kommande hösttermin) och 15 november (för kommande vårtermin). Som framgår ovan anser UKÄ att kursplaner för fristående kurser och utbildningsplaner för program bör vara fastställda och tillgängliga för studenterna senast den dag som den fristående kursen eller programmet öppnar för anmälan. Vad gäller kurser som ingår i ett program anser UKÄ dock att viss flexibilitet bör kunna medges i vissa fall, och att det därför bör vara möjligt att fastställa vissa revideringar senast åtta veckor före kursstart. Även beträffande kurser inom ett program kan det dock vara aktuellt att ta hänsyn till de rättssäkerhetsaspekter som aktualiseras i frågor om behörighet och urval till kurserna. Detta talar för att revideringar av kursplanernas föreskrifter i sådana frågor kan behöva fastställas och göras tillgängliga för studenterna tidigare än åtta veckor innan kursstart. Vad som då kan anses som en lämplig tidpunkt beror bland annat på när på året kursen startar, varför frågan om god tid innan kursstart får avgöras från fall till fall. Mot denna bakgrund anser UKÄ att högskolans regel att kursplaner för programkurser ska fastställas och tillgängliggöras senast den 15 maj (för kommande hösttermin) och den 15 november (för kommande vårtermin) kan leda till att inte alla slags ändringar i kursplanerna fastställs i god tid före kursstart (jfr UKÄ:s beslut den 9 april 2019, reg.nr. 31-00300-18). UKÄ anser att fastställsetidpunkterna därför bör anpassas till vilka slag av ändringar som ska göras i kursplanerna.

Vidare framgår av riktlinjerna att för fastställande av kursplaner för fristående kurser som erbjuds utbytesstudenter och för programkurser som erbjuds internationella studenter kan andra tidsramar än de angivna gälla, men följer samma grundprinciper som gäller för fristående kurser respektive programkurser. UKÄ konstaterar att tidsramarna i högskolans riktlinjer avseende kursplaner för fristående kurser som erbjuds utbytesstudenter och programkurser som erbjuds internationella studenter är otydliga och att de bör klargöras.

UKÄ utgår från att högskolan beaktar vad ämbetet uttalat när högskolan ser över sina regler.

UKÄ har granskat om de inskickade kurs- och utbildningsplanerna har fastställts i god tid. Vid granskningen har UKÄ utgått från det fastställsedatum, alternativt datum för revidering, som anges i kurs- och utbildningsplanen. Bedömningen har gjorts i förhållande till antagningen till höstterminen 2019 och vårterminen 2020.

UKÄ konstaterar vidare att kursplanen för programkursen *Artificiell intelligens för hälsa 7,5 hp (DT8029/1)* fastställts den 9 december 2019.

Det framgår inte när på terminen kursen startar. UKÄ noterar att fastställsedatumet inte är i enlighet med högskolans riktlinjer.

När det gäller den senaste versionen av kursplanen för programkursen *Socialt arbete (61-90), 30 hp (SA5004/5.1)* noterar UKÄ att denna fastställts den 19 december 2019 inför vårterminen 2020. UKÄ konstaterar att kursplanen därmed inte fastställts i god tid innan utbildningen startat och att fastställsedatumet inte heller är i enlighet med högskolans riktlinjer.

Kursen *Statistiska metoder 7,5 hp (HL8024/3)* ingår enligt kursplanen i mastersprogrammet i Hälsa och livsstil men kan också läsas som fristående kurs. Kursplanen har fastställts den 25 oktober 2019 inför vårterminen 2020. Eftersom UKÄ anser att kursplaner för fristående kurser bör vara fastställda senast den dag som den fristående kursen öppnar för anmälan, konstaterar ämbetet att kursplanen därmed inte har fastställts i god tid innan utbildningen startat.

UKÄ förutsätter att högskolan vidtar de åtgärder som krävs för att kursplaner framöver ska fastställas i god tid.

UKÄ noterar att övriga kursplaner har fastställts i god tid innan kurserna startat.

UKÄ konstaterar vidare att de fem utbildningsplanerna som ämbetet har granskat har fastställts i god tid innan utbildningen startade. UKÄ noterar dock att det av samtliga utbildningsplaner framgår att det finns två bilagor till varje utbildningsplan. I planerna anges att den första bilagan visar ordningsföljden på programmets kurser och att den andra anger på vilket sätt programmets kurser uppfyller de nationellt uppsatta examensmålen. I samtliga utbildningsplaner anges även att bilagorna ”finns på” den akademi inom högskolan där utbildningsprogrammet ges.

UKÄ konstaterar att utbildningsplaner är grundläggande styrdokument för ett lärosäte och är föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. regeringsformen. Även bilagor som hör till en utbildningsplan är del av densamma. Om högskolan vill att det ska finnas bilagor till utbildningsplanerna, förutsätter UKÄ att lärosätet vidtar åtgärder för att bilagorna fogas till utbildningsplanerna så att de blir fullständiga samlade dokument och att de även tillgängliggörs för studenterna.

Tidpunkt för när planerna börjar gälla

UKÄ instämmer i SUHF:s rekommendationer om att det i kurs- och utbildningsplaner bör anges när planen eller ändringen av den börjar gälla, så som tidigare också krävdes enligt högskoleförordningen (före den 1 januari 2011).

UKÄ konstaterar att det av högskolans *Riktlinjer för utformning av utbildningsplan* framgår att utbildningsplanerna ska innehålla uppgift om

när de börjar gälla. UKÄ noterar att högskolan i riktlinjerna har utformat regeln så att "[d]et ska anges att utbildningsplanen gäller för studenter med programstart xx-terminen 20åå." Detta sätt att formulera den period för när planerna gäller innebär dock att de endast kommer att gälla för studenter antagna en viss termin. UKÄ konstaterar att planerna, inför varje ny termin, därmed kommer att behöva revideras med en ny period för när de gäller. UKÄ noterar även att högskolan i *Hantering av kursplaner och utbildningsplaner på grund- och avancerad nivå* angett att "[o]m utbildningsplanen inte har korrigerats före FUN:s möte gäller förra årets utbildningsplan i ytterligare ett år". UKÄ bedömer att detta dock inte kommer att bli fallet om utbildningsplanens gällandeperiod formuleras på så sätt att den endast gäller för studenter antagna en viss angiven termin. Högskolan kan inte ange gällandeperiod för en utbildningsplan i något annat dokument än själva utbildningsplanen. UKÄ utgår från att högskolan beaktar dessa uttalanden när högskolan ser över innehållet i *Hantering av kursplaner och utbildningsplaner på grund- och avancerad nivå*. Ämbetet anser även att högskolan bör överväga att ändra hur lärosätet anger tidpunkter för när utbildningsplanerna gäller.

UKÄ konstaterar att det i högskolans *Riktlinjer för utformning av kursplan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå* inte finns någon regel för när kursplaner ska börja gälla. Enligt UKÄ är det lämpligt att högskolan inför regler där det anges att kursplanerna ska innehålla uppgifter om när de börjar gälla. UKÄ utgår från att högskolan då tar hänsyn till vad UKÄ uttalat ovan angående lärosätets regler för utbildningsplaner i fråga om ett tydligare angivande av ikraftträdandetidpunkt.

UKÄ konstaterar att det i de kurs- och utbildningsplaner som har granskats anges när de börjar gälla enligt den formuleringsmodell som anges i högskolans *Riktlinjer för utformning av utbildningsplan*. Som UKÄ uttalat ovan anser ämbetet att högskolan bör överväga att ändra hur lärosätet anger tidpunkter för när utbildningsplanerna gäller. UKÄ vill framhålla att denna synpunkt även gäller lärosätets kursplaner.

Planerna innehåller det som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler

I en kursplan ska anges kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och de övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 15 § HF.

UKÄ bedömer att de tio granskade kursplanerna innehåller det som krävs enligt 6 kap 15 § HF i fråga om kursens nivå, antal högskolepoäng och mål.

När det gäller kursplanen *Statistiska metoder 7,5 hp (HL8024/3)* noterar UKÄ dock att behörighetskravet är angivet som "[k]andidatexamen i ett

samhälls- beteende- eller vårdvetenskapligt ämne eller annat ämne relevant för utbildningen”. UKÄ anser att formuleringen ”annat ämne relevant för utbildningen” inte är tillräckligt tydlig när det gäller vad som krävs.

Kursplaner är viktiga styrdokument och syftar bland annat till att ge information om utbildningen. Ur ett studentperspektiv är det därför av vikt att det i kursplanen tydligt anges vad som gäller i fråga om bland annat särskild behörighet. UKÄ anser att lärosätet bör se över hur kraven på särskild behörighet är angivet i kursplanen.

Vad gäller formerna för bedömning av studenternas prestationer anser UKÄ att detta inte anges på ett tydligt sätt i ett antal kursplaner, se avsnittet ”Examinationsformerna ska regleras tydligt i kursplanerna” nedan.

UKÄ konstaterar att kursplanerna i övrigt huvudsakligen uppfyller de regler vid högskolan som angetts i *Riktlinjer för utformning av kursplan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå*. När det gäller de aktuella riktlinjerna noterar UKÄ att högskolan under rubriken 2.4 Behörighetskrav har angett att ”[f]ör kurser med gymnasiekurser som behörighetskrav ska dessa utgå ifrån Högskoleverkets områdesbehörigheter (Högskoleverkets föreskrifter (HSVFS 2007:8) om områdesbehörigheter)”. UKÄ konstaterar att de föreskrifter högskolan hänvisar till har upphävts (jfr förordning [2013:240] om upphävande av vissa föreskrifter beslutade av Högskoleverket). UKÄ utgår från att högskolan uppdaterar riktlinjerna så att hänvisning görs till rätt föreskrifter.

I övrigt konstaterar UKÄ att riktlinjerna följer 6 kap. 15 § HF. Ämbetet noterar vidare att riktlinjerna i huvudsak följer SUHF:s rekommendationer i fråga om kursplaner förutom vad gäller uppgift om när kursplanerna ska börja gälla, se ovan under avsnittet ”Tidpunkt för när planerna börjar gälla”. Riktlinjerna innehåller inte heller uppgift om att när kursen är uppdelad i delar ska dessa delars omfattning anges i högskolepoäng. Enligt UKÄ är det lämpligt att högskolan inför regler där detta anges.

I utbildningsplanen ska anges de kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 17 § HF. UKÄ bedömer att de fem granskade utbildningsplanerna innehåller det som krävs enligt högskoleförordningens bestämmelser och att de i huvudsak motsvarar SUHF:s rekommendationer.

När det gäller högskolans *Riktlinjer för utformning av utbildningsplan* noterar UKÄ att dessa följer 6 kap. 17 § HF. Ämbetet noterar vidare att riktlinjerna i huvudsak följer SUHF:s rekommendationer i fråga om utbildningsplaner.

UKÄ konstaterar att de granskade utbildningsplanerna i stora delar följer högskolans *Riktlinjer för utformning av utbildningsplan*. UKÄ noterar samtidigt att riktlinjerna reviderats den 7 januari 2020, och att samtliga granskade utbildningsplaner har beslutats vid ett tidigare datum. Detta kan möjligtvis förklara att planerna inte fullt ut följer riktlinjerna. UKÄ utgår från att högskolan ser över och uppdaterar innehållet i utbildningsplanerna så att de framöver överensstämmer med vad som anges i högskolans riktlinjer.

Det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till

Enligt 6 kap. 17 § HF ska det i utbildningsplanen anges de övriga föreskrifter som behövs. I ESG standard 1.2 om utformning och inrättade av utbildningar anges bland annat att den examen som en utbildning leder till ska vara specificerad.

UKÄ konstaterar att utbildningsplanerna anger vilken examen utbildningarna leder till.

Examinationsformerna ska regleras tydligt i kursplanerna

Enligt 6 kap. 15 § HF ska formerna för bedömningen av studenternas prestationer anges i kursplanen. Regler i kursplaner om bland annat examinationsform utgör grunden för examinatorns myndighetsutövning, när hon eller han fattar beslut om betyg. Reglerna har också till syfte att informera studenten om vad som gäller för en särskild kurs. Mot denna bakgrund är det viktigt att kursplanens regler om examinationsformer är tydliga.

UKÄ har granskat examinationsformerna i de utvalda kursplanerna. Ämbetet konstaterar att i kursplanen för kursen *Artificiell intelligens för hälsa 7,5 hp (DT8029/1)* anges att kursen examineras "genom tre projekt och muntlig tentamen." Det framgår dock inte på vilket sätt projekten examineras. Detsamma gäller kursplanen för kursen *Revisorsjuridik 15 hp (JU6001/14)* i vilken det anges att kursen bland annat examineras genom "ett praktikfall" som i kursplanen även benämns som "Case".

I kursplanen för kursen *Zoologisk morfologi 7,5 hp (BI4021/6)* anges att "[E]xamination sker i form av en tentamen". Det anges dock inte om det rör sig om en muntlig eller skriftlig tentamen, vilket inte kan anses förenligt med kravet på att examinationsformen ska regleras tydligt i kursplanen.

Ämbetet förutsätter att högskolan justerar kursplanerna så att det tydligt framgår vilka examinationsformer som gäller för kurserna.

I detta sammanhang noterar UKÄ att studentkåren framfört att kåren blivit informerad av studenter om att det förekommer problematik kring vad som klassas som ett obligatoriskt moment och hur dessa ska skrivas i kursplanerna. Kåren har uppgett att ett allmänt synsätt bland studenter är att obligatoriska moment måste generera högskolepoäng. För att säkerställa att det framgår tydligt vilka krav som läggs på studenterna inför examinationerna anser kåren att det är viktigt att det benämns tydligt vilka de obligatoriska momenten är i kursplanen men det bör även skrivas en förklaring för vad obligatoriskt innebär på annat håll, exempelvis i riktlinjerna om studieadministrativa bestämmelser.

UKÄ konstaterar att det inte finns någon nationell bestämmelse som föreskriver att obligatoriska moment ska generera högskolepoäng. Som kåren framfört noterar UKÄ vidare att det av högskolans *Riktlinjer för utformning av kursplan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå* framgår (s. 5) att om obligatoriska moment förekommer som ligger till grund för examination ska det anges i kursplanen under rubriken "Examination". UKÄ utgår dock från att högskolan arbetar vidare tillsammans med kåren i frågan om hur obligatoriska moment kan tydliggöras ytterligare för studenterna.

Kursvärderingar

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Det framgår bland annat av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen (1992:1434), HL.

Lärosätet ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av lärosätet. Lärosätet ska sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna. Det framgår av 1 kap. 14 § högskoleförordningen (1993:100), HF.

I ESG standard 1.9 anges följande. Lärosätet ska kontinuerligt följa upp och regelbundet granska utbildningarna för att säkerställa att studenterna uppnår uppsatta mål och att utbildningarna motsvarar studenternas och samhällets behov. Granskningarna ska leda till kontinuerlig förbättring av utbildningarna. Åtgärder som planeras eller genomförs till följd av en granskning ska kommuniceras till samtliga berörda.

Av riktlinjerna till standard 1.9 framgår att regelbunden uppföljning, granskning och revidering av utbildningarna innefattar utvärdering av bland annat studenternas förväntningar, behov och nöjdhet när det gäller utbildningen.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om kursvärderingar.

A. Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

A.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att kursvärderingar genomförs och sammanställs? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om kursvärderingar som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Genomför lärosätet kursvärderingar för verksamhetsförlagda kurser?

A.3 Genomför lärosätet kursvärderingar för examensarbetskurser?

B. Information om resultatet och eventuella beslut om åtgärder

B.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att studenterna informeras om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingar? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om information om resultat som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

B.2 Redogör för hur studenterna som utvärderat kursen informeras om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Redogör för hur studenterna ges samma information i samband med kursstarten.

B.3 Redogör för hur resultaten hålls tillgängliga för studenterna.

C. Utveckling av utbildningar

Syftet med kursvärderingarna är att de ska leda till förbättringar och utveckling av utbildningarna. Ge om möjligt exempel där studenternas erfarenheter och synpunkter lett till åtgärder för kursens utveckling och förbättring.

UKÄ har upplyst om att ämbetet kommer att stickprovsvis undersöka hur lärosätet har följt reglerna om kursvärderingar för de kurser som valts ut för granskning inom granskningsområdet Kurs- och utbildningsplaner.

Stickprov

UKÄ har bett lärosätet bifoga resultat och eventuella beslut om åtgärder med anledning av kursvärderingarna för de utvalda tio kurserna. UKÄ har även bett lärosätet redogöra för hur reglerna om kursvärderingar har följts för de tio kurserna genom att svara på

- om resultat och eventuella beslut om åtgärder saknas för någon kurs, och i så fall ge en förklaring till det
- hur lärosätet har informerat om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingarna samt vilka studenter som informerats
- hur resultaten och eventuella beslut om åtgärder har hållits tillgängliga för studenterna.

Lärosätets svar

Högskolan i Halmstad har kommit in med följande dokument.

- *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad* (dnr L 2014/115)
- *Riktlinjer för uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå* (dnr L 2017/90)

Högskolan har svarat i huvudsak följande.

Högskolans forsknings- och utbildningsnämnd har fattat beslut om *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå*. Av riktlinjerna framgår hur kursvärderingsrutinen är utformad. Rutinen bygger på ett centralt system med en förhållandevis hög grad av automatisering i genomförandet av den digitala kursvärderingen. Automatiseringen medför att alla kurser utvärderas.

När studentens svarstid passerat summeras resultatet och analyseras och kommenteras av examinator och studenter i enlighet med kursambassadörsmodellen, innan rapporten återkopplas till studenterna. Utifrån kursambassadörsmodellen ska studenterna ingå i analysen av resultatet och delta i framtagning av förslag på förbättring. Kursvärderingsrapporten finns därefter på kursens lärplattformssida och den ska även läggas upp nästa gång kursen går. Genom att kursambassadörsmodellen stärker studentdelaktigheten i kursvärderingsarbetet är också ambitionen att modellen bidrar till att öka svarsfrekvensen.

Modellen är förhållandevis ny och det finns viss utvecklingspotential som framförts från såväl student- som lärarhåll som behöver beaktas i utvecklingen framöver, även om lärosätet redan nu kunnat se en marginell ökning i svarsfrekvensen sedan införandet av modellen. Det finns förhoppningar i och med övergången till ett nytt system hösten 2020 att publiceringsdelen i kursvärderingsarbetet också kan automatiseras för att minska sårbarheten med den mänskliga faktorn.

Lärosätet genomför kursvärderingar för verksamhetsförlagda kurser och för examensarbetskurser.

Högskolan vidtar flera åtgärder för att säkerställa att studenterna informeras om resultat och åtgärder. I högskolans *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå* fastställs att resultat från kursvärderingar ska finnas tillgängliga för studenterna och studentkåren inom 20 arbetsdagar efter avslutad kurs. Kursens examinator ska göra en analys av resultatet och kommentera behovet av eventuella åtgärder. Analysen ska publiceras på kursens sida på högskolans lärplattform.

Högskolan tillämpar en kursambassadörsmodell vilken innebär att ett antal studenter också medverkar i examinatorns analys. Information om resultaten når därmed studenterna även den vägen och studenterna har även inflytande över vilka åtgärder som bestäms utifrån resultatet.

Kursambassadörsmodellen finns som bilaga i *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå*.

För att stärka lärosätets arbete med att följa upp kursvärderingarna ingår resultatet från samtliga programkursresultat också som en indikator i den årliga uppföljningen av program (se *Riktlinjer för uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå*). Detta innebär att det passerar programråd och akademiråd där programstudenter respektive studentrepresentanter ingår. Därtill har lärosätet utvecklat och provat en ny rutin där akademiråden en gång under hösten och en gång under våren följer upp kurser vars kursvärderingsresultat avviker negativt jämfört med snittet. Kurser som avviker med mer än 10 procent i relation till lärosätets snitt följs upp av akademiråden som efterfrågar analyser och förklaringar till utfallet. Detta innebär att avdelningschefen ansvarar för att ämnesgruppen (eller motsvarande) går igenom resultatet och tar fram eventuella åtgärder. Vid nästa tillfälle kursen ges följs resultatet upp. För kurser som eventuellt har fortsatt mindre bra resultat följer akademirådet upp vilka åtgärder som vidtagits och hur man ska arbeta framöver. Rutinen har genomförts på en av akademierna och är nu under utveckling. Bland annat har önskemål framförts om att även lyfta goda exempel i uppföljningen och inte bara fokusera på de som avviker negativt. Målet är att rutinen kommer att implementeras på övriga tre akademier under hösten 2020.

Nedan följer några exempel från olika kurser där studenternas erfarenheter och synpunkter har lett till åtgärder för att utveckla och förbättra kurser.

Exempel på studentsynpunkter	Exempel på åtgärder
Mer tid för övningar.	Kursansvarig spelade in föreläsningar och frigjorde mer tid till praktiska övningar i sal.
Vissa kurser upplevdes som tyngre och mer tidskrävande.	Justeringar gjordes i programmens utbildningsplan för att få bättre spridning mellan olika typer av kurser.
Grupparbeten bör inte omfatta mer än fyra till fem studenter.	Detta tillämpas nu inom den berörda kursen.
Mer varierade seminarier och mer diskussionsseminarier än seminarier där olika uppgifter ska presenteras.	Seminarier varieras nu genom fler workshops och tillfällen då studenterna själva ansvarar för att utforma och leda seminarier utifrån givna ramar.

Studentkårens svar

Halmstad studentkår har svarat i huvudsak följande.

De riktlinjer som finns i dagsläget går att återfinna i dokumentet *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad*. Detta dokument beskriver bland annat den högskoleövergripande webbenkäten som skickas ut i varje kurs per automatik. När enkäten genomförts från studentens håll ska rapporten publiceras på lärplattformen Blackboard både till nuvarande kurs men även nästkommande gång kursen genomförs. Med rapporten ska även examinatorn kommentera resultatet vilket ska ingå i den slutgiltiga publikationen av rapporten.

Högskolan tillämpar en modell som kallas för kursambassadörsmodellen. Denna modell ska stärka studenters delaktighet i utvärderingar gällande alla kurser på högskolan. Detta bland annat genom att ett antal studenter är med i analysen av kursvärderingen tillsammans med examinator. I denna modell framgår att föregående års kursvärderingsresultat ska lyftas för de som påbörjar samma kurs ett år senare. Studenterna ska även få kursvärderingen skickade till sig på mejl och att den även ska laddas upp på lärplattformen Blackboard tillsammans med examinatorns kommentarer som påvisar eventuella åtgärder.

Studentkåren har tidigare utfört en enkät med 41 svar för att undersöka hur väl riktlinjerna efterlevs. Flera studenter har bland annat uttryckt att vissa lärare generellt är sämre på att ge kommentarer på kursvärderingen, vilket är något som ska utföras i enlighet med riktlinjerna. Detsamma gäller ifall läraren väljer att återkoppla resultatet av kursvärderingen nästa gång kursen hålls. Studentkåren anser att det är mycket viktigt att lärarna alltid ger återkoppling på studenternas svar så att studenterna känner att de kan bidra till utbildningens utveckling. I dagsläget verkar det bero på vem examinatorn är om en fullständig återkoppling ges i enlighet med kursambassadörsmodellen.

Studentkårens egen uppfattning samlad med de enkätsvar som kom in påvisar att det inte är konsekvent att studenterna får återkoppling vid start av ny kurs eller efter en kursvärdering genomförts. Det krävs därför en uppföljning för att säkerställa att det ska spela någon roll hur engagerade studenternas examinatorer är för att de ska få svar och återkoppling.

Enligt kursambassadörsmodellen ska rapporten skickas ut på mejl till studenterna efter att en slutvärdering mellan examinator och kursambassadörerna i kursen har genomförts. Resultatet ska nå studenterna inom 20 arbetsdagar.

Utöver detta framgår det även i riktlinjerna att resultatet ska laddas upp på lärplattformen. Detta är dock inte automatiserat vilket gör att det är svårt att se till att det sker med en kontinuitet. Även denna del handlar

därför om examinatorns roll och om denne väljer eller kommer ihåg att ladda upp. Likväl ska föregående års rapport laddas upp nästa gång kursen hålls. På så vis ska de nya studenterna i kursen få tillgång till vilka åtgärder som genomförts. Även denna del av processen förlitar sig på den mänskliga faktorn och studentkårens uppfattning är att den inte alltid håller.

I riktlinjerna står det också att rapporten ska göras tillgänglig för studentkåren att läsa, vilket numera görs genom att kåren fått inloggning till programvaran som används för att samla rapporterna.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

Av 1 kap. 14 § HF framgår bland annat att ett lärosäte ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av lärosätet. Lärosätet ska sammanställa kursvärderingarna.

UKÄ konstaterar att högskolan genom dokumentet *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad* har fastställda regler för kursvärderingar. I riktlinjerna hänvisar högskolan till och refererar bestämmelsen om kursvärderingar i 1 kap. 14 § HF. I riktlinjerna (s. 1-3 och 7) anges bland annat följande.

”Alla kurser (både fristående och inom program) som genomförts vid Högskolan i Halmstad ska utvärderas med en lärosätessammansatt kursvärdering som utgår från en webbaserad enkät.” [...]

”Datainsamlingen i det lärosätesövergripande kursvärderingssystemet genomförs med upphandlat webbaserat enkätverktyg. En länk till kursvärderingen i enkätverktyget skickas ut till studenternas e-postadress som de registrerat i Ladok. Utskicket görs under måndagen i kursens sista vecka. Kursvärderingen är öppen under tolv dagar. Under denna period skickas två påminnelser ut. Examinator har möjlighet att tidigarelägga datum för utskick av kursvärderingen för att kunna använda ett undervisningstillfälle för att fylla i enkäten, det ska i så fall ske under kursens sista vecka med schemalagd undervisning. [...] Examinatorn får ett mail med en länk till den besvarade enkäten som examinator ska kommentera i verktyget.” [...]

”Analysen av kursvärderingen består av den kommenterade enkät som sammanställs utifrån den webbaserade enkäten (skapas automatiskt i kursvärderingsverktyget och ska inkludera information och sammanfattande kommentar från kursens examinator).” [...]

”För kurser där en mindre del av kursen utgörs av verksamhetsförlagd utbildning, VFU, föreslås att samma webenkät som för övriga kurser används. De ingår därmed i det lärosätesövergripande systemet och utgör del av underlaget till de kursövergripande rapporter som produceras årligen. För kurser som helt eller till stora delar utgörs av VFU formulerar akademierna själva de kursvärderingsfrågor som passar de speciella villkor som gäller för dessa kurser. Dessa kurser ingår inte i det lärosätesövergripande kursvärderingssystemet. De grundläggande principer som redovisas detta dokument, t.ex. vad avser kursrapport, fritextfrågor, examinatorer kommentarer/analyser, tillgängliggörande av kursrapport till studenter ska däremot också gälla för kurser som helt eller i stora delar innehåller VFU.”

Efter genomgång av högskolans svar och de inskickade riktlinjerna för kursvärderingar bedömer UKÄ att högskolan har genomfört åtgärder för att se till så att kursvärderingar kan genomföras och sammanställas. Av riktlinjerna och högskolans svar framgår att kursvärderingar ska genomföras även efter verksamhetsförlagd utbildning och examensarbete.

Information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder

Av 1 kap. 14 § HF framgår bland annat att ett lärosäte ska informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna.

De förarbetsuttalanden som har legat till grund för den aktuella bestämmelsen i högskoleförordningen återfinns i propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan*. I propositionen intog regeringen ståndpunkten att högskolan bör hålla sammanställningar av resultaten av kursvärderingar och besluten om åtgärder tillgängliga för studenterna.⁵ Som skäl för denna inställning uttalade regeringen bland annat följande.

En bra utbildning ska resultera i att studenterna lärt sig kritiskt granska sitt eget lärande och sin arbetsmiljö. Därigenom skapas förutsättningar för deras medverkan i kvalitetsarbetet både i utbildningen och senare i arbetslivet. Alla studenter ska därför vara delaktiga i utvärderingen och informeras om uppföljningen av dess resultat. [...] De studenter som deltar i en kursvärdering i slutet av kursen kan emellertid inte själva tillgodogöra sig resultatet. Förbättringar kommer i bästa fall den följande studentkullen på den aktuella kursen till del. Enkäter av detta slag har ofta låga svarsfrekvenser och riskerar att reduceras till en ritual, om studenterna inte involveras i uppföljningen av resultaten. En förändring av praxis tycks vara nödvändig på denna punkt. [...] Studenternas ansvar att medverka i kursvärderingen måste förenas med en rättighet att få information om resultaten och att få delta i diskussionen om förbättringar. Alla studenter ska ha rätt att dra fördelar av kursvärderingen för sina studier och sin utveckling. Det är viktigt att erfarenheter från kursvärderingarna verkligen tas till vara och vid behov leder till

⁵ Prop. 1999/2000:28 *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan*, s. 30.

förändringar. Genom möjligheten att ta del av sammanställningarna blir kursvärderingarna ett mer effektivt instrument. Om studenterna ser att kursvärderingarna kommer till användning kommer engagemanget för att aktivt delta i dem öka, vilket ytterligare stärker deras funktion.⁶

Mot den bakgrunden anser UKÄ att lärosätet, efter att det har sammanställt kursvärderingarna, ska informera studenterna om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten och besluten ska därefter hållas tillgängliga för studenterna. De studenter som avses är såväl de som fått möjlighet att svara på en kursvärdering som de nya studenterna på kursen. För att resultaten och besluten ska kunna hållas tillgängliga måste detta ske i dokumenterad form. Lärosätet måste därmed på eget initiativ tillhandahålla dokumentationen. Av detta följer att lärosätet inte kan frånhända sig det ansvaret och överlämna det till exempelvis studentrepresentanter, studentkår eller studentombudsman.

I *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad* anges bland annat följande (s. 6).

”När analysen är klar ska den göras tillgänglig som en pdf-fil till samtliga studenter och undervisande lärare i den aktuella kursen. Examinator publicerar analysen med kommentarer på kursens läroplattform. Ifall kursen ingår i program ska analysen med kommentarer även göras tillgänglig för programansvarig. I samband med att ett nytt kurstillfälle ges ska examinator (eller kursansvarig lärare) muntligen redovisa resultatet av den föregående kursvärderingen för studenterna och, om möjligt, peka ut vilka konsekvenser för den aktuella kursen som resultatet mynnat ut i. Examinator säkerställer även att resultatet delges till kursens verksamma lärare.

Analys och kommentar ska finnas tillgänglig för studenterna samt Studentkåren inom 20 arbetsdagar efter avslutad kurs. Resultatet ska göras tillgängligt även i de fall då kursvärderingen inte kommenterats/analyserats.”

UKÄ bedömer att högskolan har regler för att för att nya studenter ska informeras om tidigare resultat och eventuella beslut om åtgärder. Ämbetet noterar dock att högskolan angett att examinator (eller kursansvarig lärare) i samband med att ett nytt kurstillfälle ges ”om möjligt” ska peka ut vilka konsekvenser för den aktuella kursen som resultatet mynnat ut i. UKÄ vill påminna om att om beslut om åtgärder fattas vid en senare tidpunkt än examinatorns eller kursansvariga lärarens informationstillfälle måste högskolan säkerställa att de nya studenterna informeras om även dessa beslut. UKÄ utgår från att högskolan tydliggör detta i riktlinjerna. UKÄ noterar även att studentkåren har framfört att det inte är konsekvent att studenterna får återkoppling vid start av ny kurs. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att se till att riktlinjerna följs fullt ut.

⁶ Prop. 1999/2000:28 *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan*, s. 31–32.

UKÄ konstaterar att det av högskolans riktlinjer inte framgår att studenter som har fått möjlighet att svara på en kursvärdering informeras eller ska informeras om resultaten och eventuella beslut om åtgärder och i så fall hur informationen ska ges till dessa studenter. Högskolan har i samband med redovisningen av stickproven uppgett att alla studenter på kursen delges resultatet från kursvärderingen genom att rapporten med examinatorns kommentarer (om det finns) automatiskt skickas till studenterna i den aktuella kursen. UKÄ noterar att högskolan i riktlinjerna angett att examinatorn får ett mejl med en länk till den besvarade enkäten som examinator ska kommentera i verktyget. UKÄ anser att högskolan i riktlinjerna ändå bör förtydliga att även de studenter som getts möjlighet att svara på en kursvärdering, ska få information om resultaten av kursvärderingarna och hur detta görs. Vidare bör högskolan se över riktlinjerna så att det framgår hur nämnda studenter också ska få information om eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna.

Som angetts ovan anser UKÄ att ett lärosäte ska hålla resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna tillgängliga för såväl de studenter som getts möjlighet att svara på en kursvärdering som nya studenter på kursen. Av *Riktlinjer för kursvärderingar – utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Halmstad* framgår att resultaten av kursvärderingarna ska hållas tillgängliga som en pdf-fil för dessa studenter via lärplattformen. Studentkåren har dock invänt att detta inte är automatiserat vilket gör att det inte alltid sker. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att se till att riktlinjerna följs fullt ut.

UKÄ noterar att det av riktlinjerna inte framgår att även eventuella beslut om åtgärder ska hållas tillgängliga för studenterna. UKÄ anser därför att högskolan bör se över riktlinjerna, så att det tydligt framgår hur eventuella beslut om åtgärder ska hållas tillgängliga för studenterna.

Utveckling av utbildningar

UKÄ konstaterar att Högskolan i Halmstad har gett flera exempel där studenternas kommentarer i kursvärderingarna har resulterat i åtgärder som utvecklat och förbättrat utbildningen. UKÄ ser positivt på detta.

Stickprov

Lärosätet har lämnat in svar för samtliga av de tio utvalda kurserna.

Som ovan anförts under avsnittet ”Information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder” har högskolan i samband med redovisningen av stickproven uppgett att alla studenter på kursen delges resultatet från kursvärderingen genom att rapporten med examinatorns kommentarer (om det finns) automatiskt skickas till studenterna i den aktuella kursen. Med hänsyn till vad högskolan uppgett får det enligt

UKÄ anses ha framgått att de studenter som har getts möjlighet att svara på kursvärderingarna har fått information om resultaten i de fall UKÄ inte anger annat nedan.

När det gäller stickproven för kurserna *Revisorsjuridik, 15 hp (JU6001/14)*, *Zoologisk morfologi, 7,5 hp (BI4021/6)*, *Verksamhetsförlagd utbildning III, 15 hp (OM6014/13 och Tala och skriva på engelska, 7,5 hp (EN2050/2)* har högskolan endast lämnat in en handling för var och en av kurserna som anger ett indexmedelvärde för respektive indexområde och varje kursvärderingsfråga innehåller bland annat ett stapeldiagram över vilka svar studenterna har gett. Av stapeldiagrammen framgår också hur många studenter som har svarat på respektive fråga. Sammanställningarna innehåller även ett antal frågor som ger möjlighet till fritextsvar. Några andra resultatredovisningar än dessa sammanställningar av kursvärderingarna för de aktuella kurserna har inte redovisats av lärosätet. UKÄ anser att det kan ifrågasättas om redovisningarna är tillräckliga för att anses utgöra ett resultat av kursvärderingarna. UKÄ noterar att hanteringen inte heller är i överensstämmelse med lärosätets riktlinjer för kursvärderingar som anger att "[e]xaminator får ett mejl med en länk till den besvarade enkäten som examinator ska kommentera i verktyget".

För kurserna *Revisorsjuridik, 15 hp (JU6001/14)*, kurstillfälle höstterminen 2019, och *Zoologisk morfologi, 7,5 hp (BI4021/6)*, kurstillfälle höstterminen 2019, har lärosätet framfört att kursvärderingarnas resultat och utfall har redovisats i akademiråd där studenterna finns representerade. Som ovan framgått under avsnittet "Information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder" är det dock såväl de studenter som fått möjlighet att svara på en kursvärdering som de nya studenterna på kursen som ska informeras om resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingarna. För kursen *Revisorsjuridik, 15 hp (JU6001/14)* har lärosätet uppgett att programansvarig har informerat de nya studenterna om hur kursen har fungerat under tidigare år. Det framgår dock inte av lärosätets svar att de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen eller nya studenter på någon av kurserna har informerats om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingarna.

Av lärosätets svar för kursen *Zoologisk morfologi, 7,5 hp (BI4021/6)* framgår att kursvärderingen har behandlats och redovisats för studenterna i Blackboard. Vidare har lärosätet framfört att studenterna på den aktuella kursen i kursvärderingen efterfrågat bland annat tydligare information om kursen och dess målsättning. Detta har enligt lärosätet åtgärdats genom att läraren vid kommande kurstillfälle förtydligat vad som ingår i kursen samt lagt ut kursplanen och förra årets kursvärdering på plattformen. Det framgår dock inte att resultaten och eventuella beslut om åtgärder har hållits tillgängliga för studenterna. Inte heller av lärosätets svar för kursen *Revisorsjuridik, 15 hp (JU6001/14)* framgår att

resultaten och eventuella beslut om åtgärder har hållits tillgängliga för studenterna.

Högskolan har inte lämnat in något stickprov för kursen *Examensarbete inom träningens biomedicin, 30 hp (TB7001/1)*, kurstillfälle vårterminen 2020. Lärosätet har framfört att endast en student var registrerad på kursen. Enligt lärosätet har inget resultat kunnat delges eftersom det är för få svarande på kursvärderingen för att studenternas anonymitet ska kunna garanteras. UKÄ bedömer att detta inte är en godtagbar förklaring till att underlåta att informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna samt hålla dessa tillgängliga för studenterna.

När det gäller kursen *Verksamhetsförlagd utbildning III, 15 hp (OM6014/13)*, kurstillfälle höstterminen 2019, har högskolan, som det får uppfattas, framfört att det under ett slutseminarium på kursen även genomförts muntliga kursvärderingar. Efter reflektion av de svar som inkommit erhåller studenterna enligt lärosätet en skriftlig respons på utvärderingen, vilket inbegriper lärarens tankar och förbättring samt utveckling av kursen. Som UKÄ uppfattar lärosätets svar har kursvärderingarna på kursen lett till vissa åtgärder, bland annat har två uppgifter slagits ihop och en föreläsning har lagts till. Lärosätet har dock inte lämnat in lärarens skriftliga respons till studenterna tillsammans med stickproven. UKÄ anser att det inte framgår av lärosätets svar att de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen eller nya studenter informeras om resultaten och besluten om åtgärder. Det framgår inte heller att några resultat eller beslut om åtgärder hållits tillgängliga för studenterna.

För kursen *Socialt arbete (61-90), 30 hp (SA5004/5.1)*, kurstillfälle vårterminen 2020, har högskolan uppgett att de skriftliga kursvärderingarna för de första delkurserna, på grund av nytt kursupplägg och ett systemfel, skickades ut vid fel tidpunkter. Enligt lärosätet ledde detta till extremt låga svarsfrekvenser varför examinator istället genomförde en muntlig kursvärdering avseende dessa kurser. UKÄ noterar att detta inte är i enlighet med lärosätets riktlinjer av vilka framgår att alla kurser, med undantag för VFU-kurser, som genomförts vid högskolan ska utvärderas med en lärosätetsgemensam kursvärdering som utgår från en webbaserad enkät. Lärosätet har uppgett att en skriftlig rapportering av den muntliga och de skriftliga kursvärderingarna lades upp på studentplattformen efter att kursen avslutats. Lärosätet har också lämnat in ett dokument ”*Sammanställning av kursvärdering VT 2020*” där examinator redogör för delkursernas kursvärderingar och kommenterar dem. UKÄ bedömer att det av lärosätets svar framgår att resultatet av kursvärderingarna därmed hålls tillgängligt för de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen och nya studenter. Högskolan har framfört att eftersom den aktuella kursen är den sista kursen på programmet är återrapporteringen till studenterna svår att genomföra då studenterna har avslutat sina studier. UKÄ bedömer att det därmed inte kan anses ha framkommit att

de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen har fått information om resultaten av densamma. Högskolan har uppgett att beslut om åtgärder ännu inte har fattats men att resultat och beslut kommer att rapporteras muntligt till studenterna som går kursen nästa gång den ges. UKÄ utgår från att högskolan även vidtar åtgärder för att de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen informeras om besluten om åtgärder och att besluten hålls tillgängliga för såväl dessa som de nya studenterna på kursen.

Beträffande kursen *Statistiska metoder, 7,5 hp (HL8024/3)*, kurstillfälle vårterminen 2020, har högskolan uppgett att kursvärderingsrapporten med kommentar från examinator görs tillgänglig för studenterna på nästkommande kurs via lärplattformen. UKÄ anser att det inte framgått att resultatet hålls tillgängligt för de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen. Högskolan har uppgett att beslut om åtgärder kommer att fattas under hösten eftersom kursen går nästa gång vårterminen 2021. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att studenterna informeras om besluten om åtgärder och att dessa även hålls tillgängliga för studenterna. UKÄ utgår även från att högskolan vidtar åtgärder för att informera de nya studenterna om resultatet från nu aktuell kursvärdering.

När det gäller kursen *Examensarbete högskoleingenjör i elektroteknik, 15 hp (ET6007/11)*, kurstillfälle höstterminen 2019, har högskolan uppgett att endast en student var registrerad på kursen. Enligt lärosätet har inget resultat kunnat delges eftersom det är för få svarande på kursvärderingen för att studenternas anonymitet ska kunna garanteras. Högskolan har framfört att det därför inte heller finns något beslut om eventuella åtgärder med anledning av kursvärderingens resultat i detta fall. UKÄ bedömer att detta inte är en godtagbar förklaring till att underlåta att informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna samt hålla dessa tillgängliga för studenterna.

För kursen *Artificiell intelligens för hälsa, 7,5 hp (DT8029/1)*, kurstillfälle vårterminen 2020, framgår inte om eventuella nya studenter har informerats om resultatet av kursvärderingen eller att resultatet hållits tillgängligt för de studenter som getts möjlighet att genomföra kursvärderingen och de nya studenterna. Högskolan har uppgett att eventuella beslut om åtgärder med anledning av resultatet på kursen ännu inte är klara. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att studenterna informeras om besluten om åtgärder och att besluten hålls tillgängliga för studenterna.

Av högskolans svar för kursen *Vetenskaplig teori och metod för grundlärare åk 4-6, 6 hp (UV8016/6)*, kurstillfälle höstterminen 2019, framgår att kursen genomförs nästa gång i november 2020. Vidare framgår att resultatet av kursvärderingen tillgängliggörs för nästa kurs på den digitala lärplattformen och att resultatet också innehåller vissa beslut

om åtgärder. Det framgår att de studenter som erbjudits möjlighet att genomföra kursvärderingen, utöver resultatet av kursvärderingen, också informeras om dessa beslut om åtgärder. Det har av lärosätets svar dock inte framkommit att resultatet med beslut om åtgärder hållits tillgängliga för de studenter som erbjudits möjlighet att svara på kursvärderingen. Högskolan har uppgett att förändringar som ska göras i årets kurs utifrån förra årets kursvärdering genomförs inom kort. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen också informeras om dessa beslut. UKÄ förutsätter vidare att besluten också hålls tillgängliga för de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen och för de nya studenterna. Enligt lärosätet presenteras vid introduktionstillfället förändringar i kursen, kritik som framförts från tidigare studenter men som inte har påverkat kursens innehåll och motiveringar till förändringar samt till att förändringar inte görs. UKÄ utgår från att denna information till nya studenter inkluderar såväl information om beslut som redovisas tillsammans med kursvärderingens resultat och senare fattade beslut.

När det gäller kursen *Tala och skriva engelska, 7,5 hp (EN2050/2)*, kurstillfälle vårterminen 2020, har lärosätet uppgett att kursvärderingsrapporten finns och har kommunicerats till studenterna via mejl men utan examinatorns kommentarer. Högskolan har framfört att examinator genomfört en separat informell kursvärdering som examinator antecknat som underlag för revidering av kursen inför nästa kurstillfälle. UKÄ noterar att detta inte är i enlighet med lärosätets riktlinjer av vilka framgår att alla kurser, med undantag för VFU-kurser, som genomförts vid högskolan ska utvärderas med en lärosätetsgemensam kursvärdering som utgår från en webbaserad enkät. Lärosätet har vidare uppgett att bakgrunden till beslut om ändringar inte publiceras för studenterna. UKÄ konstaterar att det inte framgår att studenterna informerats om resultaten av kursvärderingen eller att dessa hållits tillgängliga för studenterna. Vidare konstaterar UKÄ att det framgår att studenterna inte informerats om beslut om åtgärder med anledning av kursvärderingen och att beslut om åtgärder inte heller hållits tillgängliga för studenterna.

Utifrån vad UKÄ anför ovan förutsätter ämbetet att högskolan ser till att kursvärderingar hanteras i enlighet med lärosätets riktlinjer. Ämbetet utgår även från att högskolan vidtar de åtgärder som behövs för att de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen och de nya studenterna ska informeras om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Vidare utgår UKÄ från att högskolan ser över hur resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna hålls tillgängliga för de studenter som getts möjlighet att svara på kursvärderingen och de nya studenterna, så att reglerna om kursvärderingar följs.

Anställning av personal

Bakgrund

Förutom de allmänna arbetsrättsliga reglerna gäller för anställning inom staten bestämmelserna i regeringsformen, lagen om offentlig anställning (1994:260) och anställningsförordningen (1994:373), AF. Dessutom gäller vid anställning som lärare på universitet eller högskola 4 kap. högskoleförordningen (1993:100), HF. Lärosätets styrelse ska själv besluta om en anställningsordning (2 kap. 2 § första stycket 9 HF).

När det gäller information om lediga anställningar gäller bestämmelserna i AF. Bland annat ska en myndighet som avser att anställa en arbetstagarare på något lämpligt sätt informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det (6 § AF). Information om myndighetens beslut om anställning ska, med några undantag, lämnas på myndighetens anslagstavla. Sådan information ska bland annat innehålla uppgifter om vad som gäller i fråga om överklagande. Det framgår av 7 och 8 §§ AF.

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta anges i 4 kap. 5 § HF.

Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning av de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta framgår av 4 kap. 6 § HF.

En högskola får kalla en person till anställning som professor om anställningen av personen är av särskild betydelse för en viss verksamhet vid högskolan. Om en högskola kallar en person till anställning ska skälen för varför anställningen är av särskild betydelse för högskolan dokumenteras. Endast den som är behörig att anställas som professor får anställas genom kallelse. Beslutet ska fattas av rektor. Vid anställning genom kallelse behöver information enligt 6 § AF inte lämnas, men bestämmelserna om sakkunnigbedömning ska tillämpas. Detta framgår av 4 kap. 7 § HF.

I ESG standard 1.5 om undervisande personal anges bland annat att rättvisa och transparenta processer för rekrytering ska tillämpas. I riktlinjerna för standarden upprepas att lärosätena ska ha och följa tydliga, transparenta och rättvisa processer för rekrytering av personal.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara följande frågor samt komma in med följande underlag:

1. Hur säkerställer lärosätet att reglerna om anställning tillämpas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt inom lärosätet?
2. Bifoga den senast beslutade anställningsordningen och redogör för hur den hålls tillgänglig.
3. Bifoga en lista över samtliga anställningsbeslut avseende professorer (förutom anställningar som avser seniora professorer, gästprofessorer samt befordran av professorer) som fattats under perioden 1 maj 2018–30 april 2020.
4. Bifoga en lista över samtliga övriga anställningsbeslut som fattats under perioden 1 november 2019–30 april 2020.
5. Hur säkerställer lärosätet att reglerna om kallelse tillämpas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt inom lärosätet?
6. Bifoga en lista över samtliga beslut om anställning av en professor genom kallelse som fattats under perioden 1 maj 2018–30 april 2020.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse att reglerna i lärosätets anställningsordning är förenliga med reglerna om information i 6–8 §§ AF och om jämställdhet i 4 kap. 5 och 6 §§ HF, samt att anställningsärendena har hanterats i enlighet med bestämmelserna i nämnda regler.

Beträffande anställningar genom kallelse har det upplysts om att granskningen avser dokumenteringen av skälen för varför anställningen är av särskild betydelse, tillämpningen av bestämmelserna om sakkunnsbedömning samt vem som fattat anställningsbeslutet.

Stickprov

Från de listor lärosätet har bifogat har UKÄ valt ut 19 anställningsärenden: 5 professorsanställningar, 9 lektorsanställningar och 5 övriga anställningar. Vad gäller beslut om anställning av professor genom kallelse har Högskolan i Halmstad uppgett att några sådana beslut inte har fattats under aktuell period.

I samtliga ärenden har lärosätet ombetts besvara följande frågor:

1. Hur lärosätet har informerat om de lediga anställningarna. Lärosätet ska om möjligt bifoga dokumentation som stöder det, exempelvis annonsen. Om lärosätet i något ärende inte har informerat om den lediga anställningen ska lärosätet motivera varför det inte gjorts.
2. Om lärosätet har informerat om anställningsbesluten på lärosätets anslagstavla, ska lärosätet bifoga det dokument som anslagits. Om lärosätet inte har informerat om anställningsbesluten ska lärosätet motivera det.
3. Kvinnor och män ska vara jämställt representerade i de ärenden där lärosätet har haft en grupp personer som lämnat förslag på sökande som bör komma i fråga för anställningen.
 - a) Lärosätet ska redogöra för hur lärosätet har gjort i de olika anställningsärendena, det vill säga ange när man haft en beslutsgrupp och hur många kvinnor och män som ingått i gruppen.
 - b) För de fall kvinnor och män inte är jämställt representerade i gruppen, ska lärosätet ange de synnerliga skälen till det.

I ärendena om anställning av professorer har lärosätet ombetts besvara följande:

4. Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl.
 - a) Redogör för hur lärosätet har gjort i ärendena om anställning av professor; det vill säga för det fall lärosätet haft sakkunniga, ange hur många sakkunniga som har ingått och könsfördelningen bland dem.
 - b) Om kvinnor och män inte varit jämställt representerade, ange de synnerliga skälen till det.

Lärosätets svar

Högskolan i Halmstad har kommit in med följande dokument.

- *Anställningsordning vid Högskolan i Halmstad* (dnr P 2019/21) Beslutad 2020-04-29 och reviderad 2020-08-19. Ersätter anställningsordning, dnr L 2018/16
- *Appointments Procedure at Halmstad University* (dnr P2019/21)
- *Anställningsordning vid Högskolan i Halmstad* (dnr L 2018/16)
- *Övergångsregler avseende anställning och befordran* (dnr L 2020/57)

Högskolan har svarat i huvudsak följande.

Hur säkerställer lärosätet att reglerna om anställning tillämpas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt inom lärosätet?

Rekrytering sker utifrån en fastlagd process vars syfte är att säkra en strukturerad hantering av rekryteringsärenden och i slutänden anställningsbeslut som är baserade på skicklighet och förtjänst. Perspektiven jämställdhet och lika villkor integreras i processens alla steg genom ett kompetensbaserat förhållningssätt och en process där både män och kvinnor deltar i urvalsarbetet. Processen finns beskriven på högskolans intranät.

Inför utlysning av anställning upprättas anställningsprofiler som avseende lärar- och doktorandtjänster förankras i kollegiala organ med studentinflytande och facklig insyn. Anställningsprofilerna ligger till grund för upprättande av annons. HR finns som stöd till cheferna i rekryteringsprocessens olika steg och vägleder cheferna samt hanterar administrationen och lagkraven kring exempelvis utlysning.

En högskolegemensam rekryteringskommitté bestående av tre ledamöter från akademien med vetenskaplig kompetens, studentrepresentant samt HR bereder i flera steg lektors- och professorsrekryteringar inför beslut. Kommittén säkerställer att processen följs och att urval görs utifrån den behörighet och de bedömningsgrunder som ställts upp. Rekryteringskommittén utser även sakkunniga efter förslag från chef. Detta med beaktande av jäv. HR-handläggaren förser de sakkunniga med allt erforderligt underlag för bedömningen. Nya chefer samt ledamöter i rekryteringskommittén introduceras av HR avseende processen och reglerna kring anställning.

Högskolans nya *Anställningsordning vid Högskolan i Halmstad* finns tillgänglig på lärosätets hemsida samt på intranätet i dokumentarkiv samt i anslutning till rekryteringsprocessens olika steg. Den nya anställningsordningen är översatt till engelska (*Appointments Procedure at Halmstad University*) och finns även den tillgänglig på högskolans webb såväl som intranät.

Den nya anställningsordningen är nyligen beslutad. Under den period som nedanstående inskickade anställningsbeslut fattades var den förra anställningsordningen gällande. Därför bifogas även tidigare anställningsordning samt de övergångsregler avseende anställning och befordran som rektor beslutat om och som är gällande i väntan på att *Riktlinjer för rekrytering och befordran* arbetas fram. Dessa riktlinjer blir ett komplement till den nyligen beslutade anställningsordningen och kommer att innehålla beskrivning av processen och principerna avseende anställning och befordran. Dessa delar fanns tidigare med i anställningsordningen, men arbetas nu igenom och kommer att utgöra ett eget dokument. Som stöd i den konkreta rekryteringen finns rekryteringsprocessen beskriven steg för steg på högskolans intranät.

Hur säkerställer lärosätet att reglerna om kallelse tillämpas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt inom lärosätet?

Enbart professorer kan kallas. Rektor beslutar och får inte delegera detta beslut i enlighet med högskoleförordningen 4 kap 7 §.

Nu gällande anställningsordning vid högskolan i Halmstad anger att kallelseförfarandet kan användas som ett verktyg för strategisk rekrytering, men ska användas mycket restriktivt. Om rektor bedömer att anställningen är av särskild strategisk betydelse för verksamheten lämnas underlaget till rekryteringskommittén för vidare handläggning. Bestämmelserna om sakkunnigbedömning vid anställning av professor är gällande.

Studentkårens svar

Halmstad studentkår har uppgett att de inte har något att tillägga inom granskningsområdet Anställning av personal.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Anställningsordningen ska beslutas av styrelsen och finnas tillgänglig

Enligt 2 kap. 2 § första stycket 9 HF ska lärosätets styrelse själv besluta om en anställningsordning.

Den nuvarande regleringen i högskoleförordningen om anställningsförfarandet vid anställning av lärare är inte lika omfattande och detaljerad som den som gällde före den 1 januari 2011. Då fanns det en uttrycklig bestämmelse i högskoleförordningen om högskolans anställningsordning. Enligt bestämmelsen skulle en högskolas anställningsordning finnas tillgänglig, och med anställningsordning avsågs de regler för anställning av lärare som högskolan tillämpade.

I förarbetena till den nämnda regleringen framhåller dock regeringen att lärosätena i sina anställningsordningar bör samla de regler som ska gälla vid anställning av lärare och att anställningsordningen bör finnas tillgänglig vid högskolan.⁷

UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning finns tillgänglig på lärosätets webbplats och intranät, att anställningsordningen har beslutats av högskolans styrelse den 29 april 2020 och att den ersätter högskolans

⁷ Prop. 2009/10:149 *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*, s. 70.

tidigare anställningsordning. Ämbetet bedömer därför att högskolan uppfyller bestämmelsen i 2 kap. 2 § första stycket 9 HF om att styrelsen själv ska besluta om anställningsordning och att högskolan har agerat i enlighet med regeringens uttalande om att den ska finnas tillgänglig.

Som framgår ovan har högskolan utöver anställningsordningen också vad den kallar *Övergångsregler avseende avställning och befordran* som gäller fram till dess att *Riktlinjer för rekrytering och befordran* har beslutats. Av högskolans svar framgår inte om dessa övergångsregler finns tillgängliga via webbplats eller intranät. Även om UKÄ i denna rapport inte tar ställning till om innehållet i övergångsreglerna eller kommande riktlinjer istället borde finnas i anställningsordningen anser UKÄ att sådana dokument, i likhet med anställningsordningen och regeringens uttalande, bör finnas tillgängliga på högskolans webbplats. UKÄ utgår från att högskolan ser över detta i samband med arbetet att ta fram det nya dokumentet med riktlinjer som enligt högskolan nu pågår.

Anställning av professor genom kallelse

Beträffande kallelseförfarandet gjorde regeringen följande bedömning i propositionen *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*:⁸

Befattningsutredningen har föreslagit att ett kallelseförfarande ska införas primärt som en åtgärd för jämställdhet. Regeringen anser dock att det kan ifrågasättas om det är förenligt med EU-rätten att införa ett sådant förfarande som föreslås i jämställdhetssyfte. Däremot delar regeringen utredningens uppfattning om att ett kallelseförfarande utformat som ett verktyg för strategiska rekryteringar bör införas vid anställning av professorer.

Universitet och högskolor kan därigenom kalla framstående personer genom ett snabbt och enkelt förfaringsätt. Förfarandet innebär att svenska lärosäten kan konkurrera om internationellt mycket framstående personer som de annars skulle riskera att gå miste om på grund av ett alltför långdraget anställningsförfarande. Vid anställning genom kallelse bör enligt regeringens mening inte någon föregående information om en ledig professorsanställning behöva lämnas.

Några av de remissinstanser som har varit negativa till förslaget, däribland Överklagandenämnden för högskolan, har framhållit att kallelseförfarandet kan äventyra rättssäkerheten och minska transparensen. Det är enligt regeringen viktigt att ett kallelseförfarande inte strider mot kravet i 11 kap. 9 § andra stycket regeringsformen om att det vid tillsättning av statlig tjänst endast ska fästas avseende vid sakliga grunder. De personer som enligt regeringen bör vara aktuella för anställning genom ett kallelseförfarande är sådana personer som uppfyller behörighetskraven för anställning som professor samt i övrigt besitter den kompetens som lärosätet behöver. Innan ett kallelseförfarande blir aktuellt bör en kravprofil för anställningen upprättas. Som regeringen har angett bör ett sakkunnigutlåtande hämtas in även vid anställning av professor genom ett kallelseförfarande. Ett sakkunnigutlåtande bör dock inte hämtas in om det är uppenbart

⁸ Prop. 2009/10:149 s. 69 – 70.

obehövt, t.ex. i de fall en person som kallas redan är professor. Kallelseförfarandet bör användas restriktivt. Beslut om kallelse bör beslutas av rektor och det bör inte få delegeras. Rättssäkerhetsaspekterna bör mot denna bakgrund bli tillgodosedda. Regeringen avser att följa utvecklingen noga.

UKÄ konstaterar att högskolan har uppgett att den säkerställer att reglerna om kallelse tillämpas på ett rättssäkert sätt genom att hänvisa till högskolans nu gällande anställningsordning. UKÄ konstaterar att högskolan i anställningsordningen (avsnitt 4.5) behandlar anställning av professorer genom kallelse. Avsnittet inleds med en hänvisning till bestämmelsen i 4 kap 7 § HF, bl.a. framgår att högskolan vid beslut att kalla en person till anställning ska dokumentera skälen till varför anställningen är av särskild betydelse. I det nämnda avsnittet framgår även att bestämmelsen om sakkunnigbedömning ska tillämpas. Vidare anges att kallelseförfarandet ska tillämpas restriktivt, vilket ligger i linje med uttalandena i förarbetena.

Rättssäker och likvärdig hantering av anställningsärenden

Högskolan har uppgett att den säkerställer att reglerna om anställning tillämpas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt bl.a. genom en fastlagd process som finns beskriven på högskolans intranät, genom en högskolegemensam rekryteringskommitté samt genom information och rådgivning av högskolans HR-avdelning. UKÄ konstaterar vidare att högskolans nya *Anställningsordning vid Högskolan i Halmstad* finns tillgänglig på högskolans webb såväl som intranät. Högskolan har även informerat om att det finns övergångsregler avseende anställning och befordran som rektor beslutat om och som är gällande i väntan på att *Riktlinjer för rekrytering och befordran* arbetas fram. Dessa riktlinjer kommer att utgöra ett komplement till den nyligen beslutade anställningsordningen. UKÄ tar i denna rapport inte ställning till om innehållet i övergångsreglerna eller de kommande riktlinjerna istället borde finnas i anställningsordningen. UKÄ har i övrigt inga synpunkter.

Information i anställningsordningen

Lediga anställningar och beslut om anställning

I 6 § AF anges att en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt ska informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det.

Information om myndighetens beslut om anställning ska lämnas på myndighetens anslagstavla. Det behöver inte tillämpas vid anställning som beräknas vara i högst sex månader eller vid anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Ett anslag ska innehålla uppgifter

om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Det framgår av 7 och 8 §§ AF.

UKÄ konstaterar att högskolan i sin anställningsordning under rubriken Information om anställning (avsnitt 2.1) redogör för vad som föreskrivs i bestämmelsen i 6 § AF. Ämbetet noterar vidare att det under samma rubrik anges att information om lediga anställningar bör lämnas på högskolans officiella anslagstavla och hemsida samt anmälas till Arbetsförmedlingen.

När det gäller information om beslut om anställning framgår under samma rubrik (avsnitt 2.1) att högskolan, i samband med beslut om anställning av arbetstagare, ska lämna sådan information på myndighetens anslagstavla med undantag för anställning som beräknas vara högst sex månader. Ämbetet noterar dock att det saknas information om vad ett anslag ska innehålla för uppgifter (se 8 § AF). Enligt UKÄ är det lämpligt att även sådan information anges i anställningsordningen eller i de kommande riktlinjerna.

Jämställd representation i förslagsgruppen

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Det anges i 4 kap. 5 § HF.

UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning under rubriken Beredning av anställnings- och befordringsärenden (avsnitt 2.2) refererar till bestämmelsen i 4 kap. 5 § HF och uppger att kvinnor och män ska vara jämställt representerade i en rekryteringsgrupp, om det inte finns synnerliga skäl. UKÄ noterar i sammanhanget att högskolans tillämpning är vidare än bestämmelsen som den anges i 4 kap. 5 § HF. Bestämmelsen avser enligt högskoleförordningen situationer där en grupp av personer ska lämna förslag på sökande som bör komma ifråga för en anställning som *lärare*.

Jämställd representation bland de sakkunniga

Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning av de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Det framgår av 4 kap. 6 § HF.

I propositionen *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor* har regeringen bland annat uttalat följande.⁹

Vid anställning av professorer bör huvudregeln vara att ett sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet hämtas in. [...] Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas utan det bör universiteten och högskolorna själva få avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer utlåtandet ska hämtas in från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga ska vara särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde, utformningen av utlåtandet och liknande frågor.

I vissa fall kan ett sakkunnigutlåtande vara uppenbart obehövligt, t.ex. om en sökandes skicklighet redan har prövats i annat sammanhang. Det bör därför enligt regeringens bedömning finnas en möjlighet för universitet och högskolor att avstå från att hämta in ett sakkunnigutlåtande. Detsamma bör gälla vid ett kallelseförfarande.

Vid anställning av övriga lärarkategorier är det regeringens åsikt att det är universitet och högskolor som själva bör avgöra hur kvalitetssäkringen av beslutsunderlaget ska ordnas. På så sätt öppnas möjligheter till flexibilitet och effektivitet i anställningsförfarandet. Regeringen ser inte att det skulle finnas någon risk för att universitet och högskolor skulle välja att förenkla anställningsförfarandet på ett sådant sätt att kvaliteten på de anställdas meriter sjunker. Det ligger i varje lärosätes intresse att rekrytera de bästa individerna i syfte att vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare, utbildningsanordnare och forskningsutförare.

UKÄ konstaterar att det i högskolans anställningsordning, återigen under rubriken Beredning av anställnings- och befordringsärenden (avsnitt 2.2) anges att ”(d)e som anlitas som sakkunniga ska också, enligt högskoleförordningens 4 kap 6 §, vara jämställt representerade, om det inte finns synnerliga skäl.” UKÄ noterar dock att högskolans formulering är ofullständig i relation till bestämmelsen som den anges i 4 kap. 6 § HF. Av bestämmelsen framgår att sakkunnigbedömning ska hämtas in vid anställning av professor, inbegripet adjungerad professor, om det inte är uppenbart obehövligt för prövningen av skickligheten. Någon hänvisning till bestämmelsen finns inte heller under avsnitt 4.1 Anställning som professor eller avsnitt 4.2 Anställning som adjungerad professor. Ämbetet noterar dock att det av högskolans övergångsregler finns en hänvisning till bestämmelserna om beredning av ärenden i den tidigare anställningsordningen. UKÄ konstaterar att det i den tidigare anställningsordningen också finns en fullständig hänvisning till bestämmelsen i 4 kap 6 § HF under avsnitten 3.7.1 (avseende anställning av professor) och 5.7.1 (avseende anställning av adjungerad professor). Enligt UKÄ är det lämpligt att högskolan kompletterar den nuvarande anställningsordningen, så att den stämmer överens med vad som sägs i 4 kap. 6 § HF.

⁹ Prop. 2009/10:149 *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*, s. 68–69.

Stickprov

Utifrån Högskolan i Halmstads svar och av de handlingar som lärosätet kommit in med konstaterar UKÄ följande.

Information om lediga anställningar

Av stickproven och lärosätets svar får anses framgå att högskolan har lämnat information om 16 av de 19 granskade besluten. Högskolan har i samtliga 16 fall uppgett att anställningarna bl.a. annonserades på lärosätets anslagstavla.

Högskolan har uppgett att 3 av anställningar inte har utlysts (2019/168, 2019/158 och PA 2019/187). I ärende PA2019/187 har högskolan uppgett att det är en tidsbegränsad anställning på 75 procent som inrättats via ett avtal med UHR som finansierar 80 procent av anställningen och att denna anställning inte hade kommit till stånd utan denna lösning. Vad gäller ärendena 2019/168 och 2019/158 har högskolan uppgett att det varit fråga om så kallade rekryteringsvikariat i väntan på att pågående rekryteringsprocesser av tillsvidareanställd skulle fullföljas.

Justitieombudsmannen (JO) har i ett beslut uttalat följande (se JO dnr 6299-2014): Huvudregeln är att statliga myndigheter ska informera om lediga anställningar. En myndighet kan dock avstå från att informera om en ledig anställning om det finns särskilda skäl som talar mot ett sådant förfarande. Särskilda skäl kan föreligga till exempel om en arbetstagare omplaceras till en ledig anställning enligt 7 § andra stycket lagen om anställningsskydd (1982:80) eller om en myndighet vill anställa en uppsagd arbetstagare som omfattas av avtalet om trygghetsfrågor eller en person som har återanställningsrätt. JO hänvisar till Arbetsgivarverkets skrift *Att anställa*, 2014, s. 54 (numera *Anställning i staten*, 2018, s. 44). Jämför även JO dnr 7470-2016.

Vad som är sådana särskilda skäl kan även avgöras vid en prövning i Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) efter ett överklagande av ett anställningsbeslut. UKÄ tar därför normalt inte ställning till om ett lärosäte haft sådana skäl för att inte informera om en ledig anställning.

När det gäller ärendena 2019/168 och 2019/158 anser UKÄ dock att det finns anledning att uttala följande. Av beslutsunderlaget i ärende 2019/168 framgår att anställningen avsåg som längst ca åtta månader och anställningen i ärende 2019/158 gällde som längst ca sju månader. Enligt högskolan fanns akuta behov under tiden som respektive rekrytering pågick. UKÄ noterar i detta sammanhang att ÖNH i ett beslut den 17 oktober 2014, reg.nr 212-546-14, funnit att anställningar som omfattar högst ett år inte har ansetts vara ett sådant särskilt skäl som medför att information om en sådan anställning inte behöver lämnas. UKÄ anser därför att det kan ifrågasättas om omständigheter hänförliga till högskolans egen tidsplanering skulle kunna utgöra ett sådant särskilt skäl

som avses i 6 § tredje stycket AF att inte informera om de tillfälliga anställningarna. UKÄ utgår från att högskolan beaktar de uttalanden som JO gjort och de avgöranden som publicerats på ÖNH:s webbplats.

Information om beslut om anställning ska lämnas på högskolans anslagstavla

Information om myndighetens beslut om anställning ska som regel lämnas på myndighetens anslagstavla. Anslaget ska innehålla uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Det följer av bestämmelserna i anställningsförordningen.

Någon information behöver inte lämnas på myndighetens anslagstavla om anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Någon information behöver inte heller lämnas på myndighetens anslagstavla om anställningen beräknas vara i högst sex månader (7 § 2 stycket AF).

UKÄ konstaterar att högskolan har uppgett att lärosätet i samtliga 19 stickprov har informerat om anställningsbesluten på lärosätets anslagstavla. Högskolan har i sitt delningssvar till ämbetet förtydligt att uppgifter om vad som gäller i fråga om överklagande finns på den officiella anslagstavla där besluten anslås.

UKÄ konstaterar att det av stickproven och lärosätets svar får anses framgå att högskolan har lämnat information om anställningsbesluten på lärosätets anslagstavla i alla ärenden. I ett ärende (PA2019/137) framgår dock av bifogat underlag att det saknas uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan.

UKÄ utgår från att högskolan säkerställer att dess anslag om beslut om anställningar innehåller de uppgifter som krävs enligt 8 § AF.

Jämställd representation bland dem som bereder anställningsärenden

Av de ärenden som UKÄ har granskat har det förekommit en beslutsgrupp i 8 ärenden. Högskolan har i dessa fall svarat att beredningen har skett i flera steg av rekryteringskommittén. Högskolan har vidare bifogat en beskrivning av rekryteringskommittén samt redovisat kommitténs sammansättning för varje stickprov där en grupp personer lämnat förslag på sökande som bör komma i fråga för anställningen.

UKÄ noterar att kommittén i 2 ärenden (2018/58 och 2019/26) har bestått av 3 kvinnor och 1 man respektive 3 män och 1 kvinna. UKÄ konstaterar att kravet på jämställd representation inte är uppfyllt i dessa ärenden. Högskolan har inte närmare förklarat vilka åtgärder som genomförts för att åstadkomma jämställd representation.

UKÄ kan inte överpröva lärosätets bedömning men vill samtidigt framhålla att det enligt 4 kap. 5 § HF krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från kravet på jämställd representation.

UKÄ bedömer att beslutsgruppens ordinarie sammansättning i de övriga 6 ärendena uppfyller kravet på jämställd representation.

Jämställd representation om bedömning görs av flera sakkunniga

Regeringen har anfört att huvudregeln vid anställning av professorer bör vara att sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet inhämtas. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas, utan det bör lärosätena själva avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer utlåtandet ska hämtas in från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga ska vara särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde, hur utlåtandet ska utformas och liknande frågor.¹⁰

Högskolan har för de utvalda stickproven om anställning som professor (fem ärenden) redovisat antalet sakkunniga (två i varje ärende) och könsfördelningen bland de sakkunniga. UKÄ konstaterar att könsfördelningen bland de sakkunniga har varit jämn och att kravet på jämställd representation enligt 4 kap. 6 § HF är uppfyllt i fyra av dessa ärenden.

I ärende 2018/7 har högskolan bifogat rekryteringskommitténs beslut att utse sakkunniga, dvs. två män. Av beslutet framgår att flera försök att hitta en kvinnlig sakkunnig har gjorts utan framgång, varför två män har utsetts som sakkunniga för att inte anställningsprocessen ska dra ut på tiden. UKÄ kan inte överpröva lärosätets bedömning men vill samtidigt framhålla att det enligt 4 kap. 6 § HF krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från kravet på jämställd representation.

Anställning av professor genom kallelse

Enligt högskolan har det under den aktuella granskningsperioden inte fattats några beslut om anställning av professorer genom kallelse.

¹⁰ Prop. 2009/10:149 s. 68–69.

Överklagande och klagomål

Bakgrund

I 2 kap. högskolelagen (1992:1434), HL, om de statliga högskolornas organisation anges att en högskola beslutar om sin interna organisation (utöver styrelse och rektor), om inte något annat är föreskrivet (2 kap. 5 § HL). Styrelsen ska själv besluta om en arbetsordning med viktigare föreskrifter om högskolans övergripande organisation, delegering av beslutanderätt, handläggning av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning. Detta anges i 2 kap. 2 § första stycket 8 högskoleförordningen (1993:100), HF.

För prövning av överklaganden av vissa beslut på högskoleväsendets område svarar en särskild överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. Det anges i 5 kap. 1 § HL och 12 kap. 5 § HF. Nämnden som avses är Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och flertalet beslut av en högskola som får överklagas till ÖNH räknas upp i 12 kap. 2 § HF.

Av 33 § i förvaltningslagen (2017:900), FL, framgår att om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll samt vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid. Enligt 41 § FL får ett beslut överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt. Enligt 42 § FL får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Enligt 43 § FL ska ett överklagande av ett beslut göras skriftligen till den högre instans som ska pröva överklagandet (överinstansen). Överklagandet ska dock ges in till den myndighet som har meddelat beslutet (beslutsmyndigheten). I överklagandet ska den som överklagar ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras. Enligt 44 § FL ska ett överklagande av ett beslut ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten. Vad gäller överklagande av anställningsbeslut räknas dock tiden från den dag då informationen lämnades på myndighetens anslagstavla, se 22 § anställningsförordningen (1994:373).

När det gäller examination finns det i högskoleförordningen en särskild bestämmelse om omprövning av betyg. Finner en examinator att ett beslut om betyg är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska examinatorn ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och om det inte innebär att betyget sänks (6 kap. 24 § HF). En examinator har alltså en skyldighet att ändra ett

betygsbeslut om det är uppenbart oriktigt. För andra typer av beslut finns motsvarande regel i 38 § FL.

I ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcentrerat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. Vidare anges att kvalitetssäkringsprocesser bland annat bör ta hänsyn till att det finns en fastställd rutin för studentöverklagande.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt lärosätet att besvara ett antal frågor om överklagande och klagomål.

A Överklagande

A.1 Har lärosätet riktlinjer för hur överklaganden ska hanteras? Om så är fallet, var vänlig bifoga dessa.

A.2 Bifoga de överklagandehänvisningar (mallar) som förekommer i följande ärenden: behörighet, tillgodoräkning, examensbevis, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning. Bifoga en lista över överklaganden som kom in till lärosätet under perioden 1 november 2019–30 april 2020.

B Klagomål

B.1 Har lärosätet skriftliga rutiner, regler, riktlinjer eller liknande dokument för hantering av klagomål från studenter?

B.2 Informerar lärosätet studenterna om eventuella rutiner och i så fall på vilket sätt?

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse lärosätets överklagandehänvisningar och eventuella riktlinjer för hantering av klagomål från studenter.

Vidare har lärosätet informerats om att ämbetet kommer att granska handläggningen av ett antal överklaganden, och att UKÄ därför kommer att välja ut ett antal överklaganden och ställa frågor till lärosätet.

Stickprov

UKÄ har valt ut 8 överklagade ärenden från listan och bitt lärosätet bifoga besluten med överklagandehänvisningar. Lärosätet har också ombetts att ange handläggningstid och bifoga utdrag från ärendehanteringssystemet för respektive ärende.

Lärosätets svar

Högskolan i Halmstad har kommit in med följande dokument.

- *Arbetsordning för Högskolan i Halmstad* (L 2018/42)
- *Anställningsordning vid Högskolan i Halmstad* (P 2019/21)
- *Riktlinjer för disciplinärenden och avskiljande* (L 2020/109).

Högskolan har svarat i huvudsak följande.

Högskolans hantering av överklaganden tas på en övergripande nivå kort upp i *Arbetsordning för Högskolan i Halmstad* genom formuleringen “[o]m beslutet kan överklagas, ska överklagandehänvisning bifogas beslutet.” Avseende rekrytering finns överklagandehänvisningar i *Anställningsordning vid Högskolan i Halmstad* samt på myndighetens officiella anslagstavla i samband med beslut om anställning. Gällande disciplinära åtgärder finns överklagandehänvisning i *Riktlinjer för disciplinärenden och avskiljande*.

Högskolan har i dagsläget inga skriftliga rutiner för hur klagomål från studenter ska hanteras, men har en utarbetad praxis. För att i ännu högre grad säkerställa att alla studentärenden hanteras likvärdigt arbetar högskolan med att ta fram en intern rutin för hur klagomål från studenter ska hanteras.

Högskolan har information på studentwebben som beskriver studenternas möjligheter till omprövning av betygsbeslut, byte av examiner och andra rutiner kring examination. Högskolan arbetar också med att kontinuerligt förbättra informationen till studenterna kring vilka regler som gäller, och därmed också hur en student ska gå tillväga för att framföra eventuella övriga klagomål. Här finns också information om hur studenter kan anmäla arbetsmiljöärenden. Högskolan har även en helpdesk dit studenter kan vända sig med alla sorters ärenden, antingen via e-post eller formulär på hemsidan. Högskolans servicecenter är en fysisk helpdesk för alla sorters ärenden. Information om helpdesk ges till studenterna vid upprepade tillfällen under terminsstarten, och sedan kontinuerligt via olika kanaler.

Högskolans interna rutiner för hur klagomål från studenter ska hanteras, är under framtagning och kommer att finnas tillgängliga på samma sätt som högskolans övriga beslutade dokument. Dessa rutiner kommer dock inte innehålla något kring studenternas möjligheter att framföra klagomål, varför de inte kommer att ha en framträdande roll på studentwebben. Där kommer, som nämnts ovan, istället information kring hur och vart man som student kan framföra klagomål att finnas och kontinuerligt förtydligas.

Högskolan finansierar också ett student- och doktorandombud som anställs av studentkåren. Hit kan studenter vända sig i frågor där de anser

sig orättvist eller felaktigt behandlade, vilket högskolan ger tydlig information till studenterna om.

Studentkårens svar

Halmstad studentkår har svarat i huvudsak följande.

Det finns inga övergripande riktlinjer för överklagande utan detta tas upp i respektive riktlinjer t.ex. för disciplinnämnden eller i handlägningsordning för tillgodoräknande. Studentkåren anser att det saknas generell information om vad som går att överklaga och hur tillvägagångssättet ser ut. Exempelvis skulle det kunna finnas en publikation på studentwebben med förklaring eller en rubrik i de studieadministrativa bestämmelserna. Detta vore bra inte endast för de studenter som väntar på beslut, utan även för att studenter i allmänhet ska få bättre insyn i vad som går att överklaga. Studentkåren får kontinuerligt in frågor från studenter som önskar överklaga sina betyg, vilket inte är möjligt. Om det fanns en generell skrivelse på webben eller i de studieadministrativa bestämmelserna, skulle studenterna själva kunna eftersöka information och få svar på en gång.

I dagsläget finns inga riktlinjer för klagomålsrutiner, men studentkåren hoppas att högskolan prioriterar att dessa tas fram, då det upplevs finnas en stor användning av sådana riktlinjer.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Överklagande

Riktlinjer

Vissa beslut som lärosätena fattar i studentärenden och anställningsärenden får överklagas till ÖNH. Andra beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, exempelvis beslut om disciplinära åtgärder. För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och lämnar korrekt information. I ESG:s riktlinjer anges att kvalitetssäkringsprocesser bör ta hänsyn till att det finns en fastställd rutin för studentöverklagande.

Högskolan har gett in *Arbetsordning för Högskolan i Halmstad*, *Anställningsordning vid Högskolan i Halmstad* och *Riktlinjer för disciplinärenden och avskiljande*. I arbetsordningen anges att om ett beslut kan överklagas, ska överklagandehänvisning bifogas beslutet. I riktlinjerna för disciplinärenden anges därutöver vilka beslut från disciplinnämnden som kan överklagas till förvaltningsrätten och även

information om studentens möjlighet att begära inhibition av ett beslut om avstängning vid ett överklagande. Även anställningsordningen anger vilka beslut om anställning som kan överklagas samt information om hur överklagandet ska göras.

UKÄ har inga synpunkter på innehållet i dokumenten men konstaterar samtidigt att högskolan saknar styrdokument som närmare reglerar hanteringen av överklaganden. Enligt UKÄ är det lämpligt att högskolan tar fram sådana rutiner. UKÄ vill i detta sammanhang påminna om att ämbetet i december 2018 publicerade en vägledning om högskolornas handläggning av överklaganden. Vägledningen finns på UKÄ:s webbplats (www.uka.se). Ett lärosäte kan vid framtagandet av rutiner för hur överklaganden ska hanteras utgå från och ta hjälp av vägledningen.

Överklagandehänvisningar

Av förvaltningslagen framgår att myndigheter är skyldiga att underrätta parten om hur beslut överklagas, om beslutet går parten emot och kan överklagas. Myndigheter måste därför lämna en överklagandehänvisning. Överklagandehänvisningen måste överensstämma med vad som föreskrivs i förvaltningslagen om hur ett beslut överklagas, till exempel inom vilken tid man kan överklaga och till vilken instans överklagandet ska skickas. Av överklagandehänvisningen bör det också framgå att överklagandet ska vara ställt till den instans som prövar överklagandet. På så sätt blir det tydligt att det är fråga om ett överklagande och inte en önskan om att beslutsmyndigheten själv ska ompröva sitt beslut. Det är säkrast att lämna en skriftlig hänvisning till ett skriftligt beslut. Man undviker då den risk för rättsförluster som uppkommer genom att muntliga besked lättare kan missuppfattas eller förbises.¹¹

I högskoleförordningen finns regler om vilka beslut av en högskola som får överklagas till ÖNH.

Högskolan har gett in 3 mallar för överklagandehänvisningar som avser ärenden om behörighet, tillgodoräknande, examensbevis, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning. I mallen för beslut om anställning omnämns ÖNH endast som Överklagandenämnden. UKÄ anser att hänvisning bör ange överinstansens fullständiga namn, dvs. Överklagandenämnden för högskolan, så att den klagande vet vilken instans som prövar ärendet.

I övrigt har UKÄ inga synpunkter på mallarnas utformning.

¹¹ Se Hellners och Malmqvist, *Förvaltningslagen med kommentarer*, 3 uppl., 2010, s. 258 och 264.

Stickprov

Överklagandehänvisningar

UKÄ har även granskat de utvalda ärendena för att undersöka om personerna har fått överklagandehänvisningar och om hänvisningarna varit korrekta.

Högskolan har bifogat överklagandehänvisningar i 7 av de granskade ärendena. I det ärende där överklagandehänvisning saknas (UI 2020/20) har högskolan uppgett att beslut med överklagandehänvisning funnits tillgängligt på antagning.se men att beslutet därefter uppdaterats och därför inte längre finns tillgängligt. Ämbetet konstaterar att detta är en brist.

I de ärenden där överklagandehänvisningar bifogats bedömer UKÄ att dessa innehåller korrekt information om hur ett överklagande går till och vad överklagandet ska innehålla.

Handläggningstider

Riksdagens ombudsmän (JO) har uttalat att tiden för överlämnande av ett överklagande i normalfallet inte bör överstiga en vecka när en omprövning inte företas. JO har vidare uttalat att den omständigheten att beslutsmyndigheten finner det lämpligt att bifoga ett eget yttrande över överklagandet inte får medföra att tiden utsträcks med mer än några dagar.¹² Även Justitiekanslern (JK) har uttalat sig i frågan och anser att om yttrandet inte kan upprättas utan dröjsmål måste ärendet överlämnas till överklagandeinstansen. En annan ordning skulle innebära att det lagts i beslutsmyndighetens hand att avgöra när överlagandemyndigheten ska få del av överklagandet, något som JK inte ansåg godtagbart av rättssäkerhetsskäl.¹³

Vad gäller beslut efter omprövning föreskrivs följande i 46 § FL: Om överklagandet inte avvisas, ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen. Om en myndighet ändrar ett beslut som har överlagats, ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.

UKÄ har granskat handläggningstiderna för de utvalda ärendena. Lärosätet har därvid ombetts att ange handläggningstiden och bifoga utdrag från ärendehanteringssystemet för respektive ärende.

¹² Se JO:s ämbetsberättelse 1998/99 s. 443 och 2003/04 s. 179.

¹³ Se JK:s beslut 1999-12-20, dnr 1499-98-21.

Av underlaget framgår att tiden för överlämnandet av överklagandet i ett ärende (UI 2019/796) uppgått till 12 dagar, vilket inte uppfyller kravet på skyndsam handläggning.

I två ärenden (UI 2019/844 och UI 2020/20) uppgick tiden för överlämnande till 17 respektive 35 dagar. UKÄ anser att dessa handläggningstider inte är acceptabla och förutsätter att högskolan vidtar de åtgärder som behövs för att förhindra att detta upprepas.

I tre ärenden (UI 2020/844, UI 2020/8 och UI 2020/90) har högskolan överlämnat överklagandet inom en vecka vilket uppfyller kravet på skyndsam handläggning. I ett ärende (UI 2020/140) har denna frist överskridits med en dag, vilket inte kan anses utgöra något längre dröjsmål.

Klagomål

Även när det gäller beslut som inte får överklagas är det viktigt att lärosätena hanterar eventuella klagomål på ett korrekt sätt. I ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcentrerat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. I UKÄ:s rapport *Studentkårernas synpunkter på lärosätenas klagomålsrutiner* (rapport 2014:17) efterlyser flera studentkårer riktlinjer för hantering av klagomål. Även tydligare information om vart studenterna ska vända sig med problem eller klagomål efterfrågas. Enligt UKÄ:s uppfattning i rapporten tyder studentkårernas svar på att flera lärosäten kan behöva överväga åtgärder för att förbättra hanteringen av klagomål från studenter.

Högskolan har uppgett att den inte har några rutiner för hur klagomål från studenter ska hanteras men att den håller på att ta fram interna rutiner för detta. UKÄ ser positivt på detta. Högskolan har även uppgett att den informerar på studentwebben om bl.a. möjligheten att begära omprövning av beslut och att högskolan kontinuerligt arbetar med att förbättra informationen till studenterna om hur de ska framföra andra klagomål. UKÄ utgår därmed från att högskolan även informerar studenterna om de rutiner som finns för klagomål och hur de ska gå tillväga för att framföra dessa.

Bisysslor

Bakgrund

En lärare vid en högskola får vid sidan av sin anställning som lärare ha anställning eller uppdrag eller utöva verksamhet som avser forskning eller utvecklingsarbete inom anställningens ämnesområde om läraren därigenom inte skadar allmänhetens förtroende för högskolan. En sådan bisyssla ska hållas klart åtskild från lärarens arbete inom ramen för anställningen. Detta framgår av 3 kap. 7 § första stycket högskolelagen, (1992:1434), HL. I paragrafens andra stycke hänvisas till att det i fråga om bisysslor i övrigt finns bestämmelser i lagen (1994:260) om offentlig anställning, LOA.

Följande anges i 7 – 7 c §§ LOA.

En arbetstagare får inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende (7 §).

Arbetsgivaren ska på lämpligt sätt informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten enligt 7 § (7 a §).

En arbetstagare ska på arbetsgivarens begäran lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma arbetstagarens bisysslor (7 b §).

En arbetsgivare ska besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § ska upphöra med eller inte åta sig bisysslan. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla en motivering (7 c §).

Det finns även särskilda regler i högskoleförordningen (1993:100), HF.

En högskola ska på lämpligt sätt informera sina lärare om vilka bisysslor eller slag av bisysslor som inte är förenliga med 3 kap. 7 § HL. En högskola ska ge sina lärare råd vid bedömningen av om en viss bisyssla är förenlig med den bestämmelsen. Om en lärare begär det, ska högskolan lämna skriftligt besked i en sådan fråga. Av 7 a § LOA följer att en högskola på lämpligt sätt ska informera sina anställda om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten enligt 7 § LOA (4 kap. 14 § HF).

En lärare är skyldig att hålla högskolan informerad om de bisysslor som han eller hon har och som har anknytning till anställningens ämnesområde. Högskolan ska dokumentera informationen. Dokumentationen

ska hållas ordnad så att det går att fortlöpande följa vilka bisysslor varje lärare har (4 kap. 15 § HF).

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att besvara följande frågor samt komma in med följande underlag:

1. Hur informerar lärosätet de anställda om vilka bisysslor som är otillåtna?
2. Hur lämnar de anställda de uppgifter som behövs för att lärosätet ska kunna bedöma deras bisysslor? Hur ofta ska de anställda lämna sådana uppgifter? Bifoga eventuella styrdokument beslutade av lärosätet.
3. Bifoga en lista över anställda med efternamn som börjar på bokstäverna A-F.

UKÄ har upplyst lärosätet om att ämbetet kommer granska lärosätets information till de anställda och lärosätets system för inhämtande och dokumentation av bisysslor. Vidare har ämbetet uppgett att ett antal anställda kommer att väljas ut för att granska om de har lämnat uppgifter om bisysslor och om lärosätet har bedömt bisysslorna.

Stickprov

UKÄ har valt ut 20 anställda från listan och bett lärosätet att redogöra för om den anställda har lämnat uppgifter om bisyssla och om lärosätet har bedömt bisysslan. Lärosätet har även ombetts att bifoga eventuell dokumentation av uppgifterna och bedömningen.

Lärosätets svar

Högskolan har bifogat dokumentet *Riktlinjer avseende bisysslor för anställda vid Högskolan i Halmstad*, dnr P 2020/9, och uppgett i huvudsak följande. Information om bisysslor och otillåtna sådana finns på högskolans intranät. Hänvisning till denna information görs via årligt mejlutskick. Information och eventuell dialog kring bisysslor återfinns sedan något år tillbaka även som en del i medarbetarsamtalet. Information förekommer även vid avdelningsmöten och arbetsplatsträffar i anslutning till att det årliga utskicket går ut samt som del av högskolans introduktion till nyanställda.

Samtliga medarbetare har sedan ett antal år tillbaka uppmanats att via Primula, högskolans system för personal- och löneadministration, uppge om de har bisyssla eller ej. Enligt en för högskolan i år ny rutin utifrån de regelverk som finns på området anses endast lärarpersonal vara

skyldiga att rapportera om de har bisyssla eller ej och då enbart avseende FoU-arbetsuppgifter. Uppgifterna registreras via Primula under första kvartalet samt snarast då en lärare återtar sig eller avsäger sig en sådan bisyssla. Även de i dagsläget tre personer på högskolan som går på chefsavtal är skyldiga att rapportera bisyssla årligen under första kvartalet samt snarast om förutsättningarna förändras.

Om en medarbetare har en bisyssla som inte rör FoU-bisysslor men som antas kan vara otillåten, ska närmsta chef meddelas och tillfrågas. Rutinen kring den fortsatta hanteringen av detta framgår av bifogade *Riktlinjer avseende bisysslor för anställda vid Högskolan i Halmstad*.

Studentkårens svar

Studentkåren har inte lämnat in några synpunkter avseende granskningsområdet Bisysslor.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Information om otillåtna bisysslor

UKÄ konstaterar att lärosätet genom dokumentet *Riktlinjer avseende bisysslor för anställda vid Högskolan i Halmstad*, avsnitt 9, redogör för otillåtna bisysslor. UKÄ noterar att enligt avsnitt 10 i riktlinjerna ska högskolan informera om bisysslor i samband med introduktion av nyanställda, på det uppföljande medarbetarsamtalet och på högskolans intranät. Av samma avsnitt framgår också att närmaste chef i samband med nyanställning ska upplysa om innebörden av reglerna om bisysslor. I avsnitt 8.1 finns också information om att det finns särskilda regler för lärare om forskning och utvecklingsarbete inom anställningens ämnesområde.

UKÄ konstaterar att högskolan har regler om otillåtna bisysslor och hur de anställda ska informeras om dem. Högskolan har också ett system för att se till att anställda får del av reglerna. UKÄ bedömer sammantaget att Högskolan i Halmstad har skapat förutsättningar för att säkerställa att de anställda vid lärosätet informeras om otillåtna bisysslor enligt 4 kap. 14 § HF och 7 a § LOA.

UKÄ noterar dock att högskolans riktlinjer inte innehåller information om att högskolan ska ge sina lärare råd vid bedömningen av om en viss bisyssla är förenlig med 3 kap. 7 § HL. Riktlinjerna anger inte heller att högskolan ska lämna skriftligt besked i en sådan fråga till en lärare som begär det. UKÄ anser att högskolan lämpligen bör ange informationen i riktlinjerna.

Inhämtande och dokumentation om bisysslor

UKÄ konstaterar att det av *Riktlinjer avseende bisysslor för anställda vid Högskolan i Halmstad*, avsnitt 10, framgår att en årlig påminnelse om skyldigheten att anmäla så kallade FoU-bisysslor ska göras av HR-avdelningen via mejlutskick en gång per år. Av avsnitt 7.2, framgår även att lärares rapportering av innehavande av FoU-bisyssla eller inte ska göras årligen i Primula senast den 31 mars efter uppmaning från arbetsgivaren. Vidare noterar UKÄ att motsvarande rapporteringskrav enligt avsnitt 7.3 även gäller för chefers bisysslor.

Av riktlinjerna, avsnitt 7.2, framgår även att lärare enligt HF har en skyldighet att hålla högskolan kontinuerligt informerad om de bisysslor läraren har. Det framgår också att högskolan ska dokumentera lärarnas underrättelser om bisysslor som har anknytning till anställningens ämnesområde och att dokumentationen ska hållas ordnad, så att det fortlöpande går att följa vilka bisysslor varje lärare har.

I övrigt ska alla anställda enligt riktlinjernas avsnitt 7.1 på eget initiativ meddela sin närmaste chef om bisyssla som man som anställd misstänker kan vara förtroendeskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande. I samma avsnitt i riktlinjerna har högskolan angett att samtliga anställda även har en skyldighet att på direkt uppmaning från arbetsgivaren lämna uppgifter till arbetsgivaren om de har eller inte har någon bisyssla. Det anges också att samtliga anställda även har en skyldighet att på begäran lämna de uppgifter som krävs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma bisysslans tillåtlighet.

UKÄ konstaterar att högskolan har ett system för att hämta in och dokumentera lärares ämnesanknutna bisysslor enligt 3 kap. 7 § HL.

UKÄ noterar att det i riktlinjernas avsnitt 7.1 anges att om bisysslans bedöms som tillåten av arbetsgivaren behöver den (med undantag av FoU-bisysslor och chefers bisysslor enligt chefsavtalet) inte noteras hos myndigheten. UKÄ ifrågasätter denna rutin hos högskolan eftersom det då inte går att avgöra vilka bisysslor som anmälts till och bedömts av lärosätet. UKÄ utgår från att högskolan justerar riktlinjerna så att det framgår att alla bisysslor som rapporterats till lärosätet ska dokumenteras.

Stickprov

UKÄ har granskat om 20 anställda lärare vid lärosätet har lämnat uppgift om bisysslor och om högskolan har bedömt bisysslorna.

Av stickproven framgår att uppgifter om bisysslor inte har lämnats i två av de granskade stickproven. I ytterligare två fall har bisysslo-redovisningar uteblivit fram till dess att UKÄ begärde in stickproven. Detta har enligt lärosätets uppgifter i det ena fallet berott på ett tekniskt fel och i det andra fallet på att den anställda av misstag inte skickat in de

uppgifter som lämnats i redovisningen. UKÄ utgår från att högskolan vidtar nödvändiga åtgärder så att reglerna om inhämtande av information om bisysslor följs fullt ut.

I övriga stickprov har uppgifter om bisysslor lämnats och högskolan har bedömt bisysslorna i de fall den anställda har uppgett att han eller hon haft en bisyssla.

Oredlighet i forskning

Bakgrund

Enligt 1 kap. 3 a § högskolelagen (1992:1434), HL, ska vetenskapens trovärdighet och god forskningssed värnas i lärosätenas verksamhet.

Från och med den 1 januari 2020 gäller lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning. Av 2-3 §§ framgår bland annat att statliga universitet och högskolor som bedriver forskning omfattas av lagen (forskningshuvudmän). Vidare framgår av 2 § att med oredlighet i forskning avses ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Forskningshuvudmannen har det övergripande ansvaret för att forskning utförs i enlighet med god forskningssed (5 §). Av lagen framgår att ärenden som inte bedöms röra oredlighet i forskning men kan gälla andra avvikelser från god forskningssed hanteras av den berörda forskningshuvudmannen (se 11 §).

Av lagen framgår vidare att frågor om oredlighet i forskning prövas av en särskild nämnd (7 §) och att forskningshuvudmän ska överlämna handlingar för prövning till denna nämnd om det kan misstänkas att oredlighet i forskning har förekommit i verksamheten (6 §).

Forskningshuvudmannen har en återrapporteringskyldighet till nämnden, bland annat när nämnden beslutat att det förekommit oredlighet i forskning (13 §). I sådana fall ska forskningshuvudmannen även informera forskningsfinansiärer, vetenskapliga tidskrifter m.fl. om beslutet (se 14 §).

Enligt 1 kap. 17 § högskoleförordningen (1993:100), HF, ska en högskola pröva andra misstänkta avvikelser från god forskningssed än de som ska prövas särskilt enligt ovan nämnda lag. En högskola ska fastställa riktlinjer för sin prövning av misstänkta avvikelser från god forskningssed.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att redogöra för om lärosätet har beslutat om styrdokument för hanteringen av ärenden om allvarliga avvikelser från god forskningssed och andra avvikelser från god forskningssed.

UKÄ har även bitt lärosätet att bifoga en lista över samtliga ärenden om avvikelser från god forskningssed som registrerats eller avgjorts under perioden 1 januari – 30 juni 2020. Det gäller både ärenden som handläggs av lärosätet och ärenden som överlämnas till den särskilda nämnden.

UKÄ har upplyst om att ämbetet kommer att granska lärosätets handläggning av ärenden om avvikelser från god forskningssed.

Stickprov

UKÄ har valt ut ett ärende från den lista lärosätet har bifogat. Lärosätet har även ombetts bifoga vissa handlingar kopplade till ärendet.

Lärosätets svar

Högskolan i Halmstad har kommit in med följande dokument.

- *Hanteringsordning vid misstanke om allvarliga avvikelser från god forskningssed* (L 2019/116)

Högskolan har uppgett att styrdokumentet fastställts för hantering vid misstanke om såväl oredlighet i forskning som andra allvarliga avvikelser från god forskningssed.

Studentkårens svar

Halmstad studentkår har uppgett att de inte har något att tillägga inom granskningsområdet Oredlighet i forskning.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Lärosätets hantering av ärenden om oredlighet i forskning

Högskolan har bifogat *Hanteringsordning vid misstanke om allvarliga avvikelser från god forskningssed*. Hanteringsordningen innehåller rutiner för hanteringen av misstanke om oredlighet i forskning och vad högskolan definierat som andra ”allvarliga” avvikelser från god forskningssed.

UKÄ konstaterar att kravet i 1 kap. 17 § HF på att en högskola ska fastställa riktlinjer för sin prövning av misstänkta avvikelser från god forskningssed inte är begränsad enbart till allvarliga avvikelser. Det har inte framkommit att högskolan skulle ha fastställt riktlinjer för prövning

av avvikelser från god forskningssed som inte omfattas av den av högskolan uppställda definition av allvarliga avvikelser. Detta är en brist och ämbetet utgår från att högskolan kompletterar sitt styrdokument så att det uppfyller kravet i 1 kap. 17 § HF.

I övrigt har UKÄ inga synpunkter på innehållet i hanteringsordningen.

Stickprov

UKÄ har i det granskade ärendet (L 2020/3) begärt in anmälan om misstanke om allvarliga avvikelser från god forskningssed med kompletteringar, rektors beslut att tillsätta grupp som ska utreda misstanken, protokoll från möte med gruppen samt rektors beslut att avskryva ärendet.

UKÄ har följande synpunkt på högskolans hantering av det granskade ärendet.

I rektors beslut om att tillsätta gruppen anges att om gruppen konstaterar att det finns ”skälig misstanke” om oredlighet i forskning ska högskolan överlämna ärendet till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning. UKÄ konstaterar att lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning inte uppställer något krav på att en misstanke om oredlighet i forskning ska vara skälig för att en högskola ska överlämna handlingarna för prövning av nämnden. I förarbetena framhålls även att ”[f]orskningshuvudmannen bör tolka begreppet misstänkt oredlighet i forskning generöst så att alla ärenden som skulle kunna vara oredlighet i forskning kommer att utredas av nämnden” (se prop. 2018/19:58 s. 102). UKÄ utgår från att högskolan ser över sina rutiner i detta hänseende.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

